

ANT

Sosyalist
Açidan
Doğu
Sorunu
Ve Köy
Enstitüleri

Haftalık Dergi • 13 Mayıs 1969 • Sayı 124 • 125 kuruş

bitmeyen kavga

HAFTANIN NOTLARI

Play Boy'da demec!

Faşist Yunan cuntasının verilen süre sona erdiği halde seçimi yaptırmaması nedeni ile Yunanistan'ın Avrupa Konseyi'nden çıkartılması talebi, Konsey üyesi ülkelerin bakanlar komitesi tarafından görüşülmüş, ancak mesele Amerika'nın kulis faaliyetleriyle boğuntuya getirilerek herhangi bir karara varılması aralık ayına ertelenmiştir. Türkiye Dışişleri Bakanı ise, toplantıda faşist Yunan cuntası karşısında kesin bir tutum takınmamış, çekimser kalarak kaçak oynamıştır. Dışişleri Bakanı Çağlayangil Londra'da bulunduğu sırada bir skandala da sebep olmuş, bir işadamların davetlisi olarak kart zamparaların devam ettiği Play Boy Kulübü'ne giderek oradan siyasi demeciler vermiştir. Böyle bir yere giden ilk dışişleri bakanı, Çağlayangil'dir ve İngiliz gazeteleri bu skandalı dillerine dolayarak alay konusu yapmışlardır.

4 mayıs

Tahliye edildi

■ İETT Genel Müdürü'nün arabası sonucunda «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla Nisan başında tutuklanan Ahmet Şengün, Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmasından sonra tahliye edilmiştir. İETT Bağlarbaşı Deposu şoförlerinden olan Şengün, 36 gün tutuklu kaldıktan sonra müdafii Avukat İbrahim Türk'ün savunması üzerine serbest bırakılmıştır.

Polis Kordonu

■ Erzurum Üniversitesi'nde FKP'ilerin düzenlediği şır gecesinin faşist komandolar tarafından basılmasından sonra Erzurum'da yayınlanan Halkın Sesi adlı mahalli gazete, cihad namazı ve üniversiteyi basmak üzere çağrılar yayınlamaya başlamıştır. Bunun üzerine üniversite, yurt ve fakülteler tamamen polis kordonu altına alınmış, hattâ Erzurum'un kalabalık semtleri civar illerden getirilen polis birliklerinin kontrolüne terk edilmiştir. Öte yandan, MTTB'nin Kayseri'de yapılmakta olan kongresine katılan delegeler birbirleriyle kıyasıya dövülmüş bu yüzden kongre tatil edilmiştir.

M Eren'in açıklaması

■ 121. sayımızda, «Naziler Sahnedeyi» başlığıyla verdiğimiz haberde Türkiye'ye karşı olan CKMP'ilerin yeni bir parti kurmak üzere bazı şahıslarla temasta olduklarını bildirmiştik. Mürettep hatası yüzünden haber yanlış anlamalara yol açacak şekilde çıkmıştır. Haberde ismi geçen Dr. Memduh Eren, dergimize yaptığı açıklamada kendisinin bu temaslarda yer almadığını söylemiştir. Düzeltir, özür dileriz.

Türk Birliği Duyurusu

■ İktidarın keyfi bir karar olarak Türk işçilerinin pasaport uzatma işlemlerini yüksək bir harca bağlaması üzerine Stockholm Türk Birliği de bir protesto bildirisi yayınlamıştır. Bildiride «Bizleri birer ihraç metal gibi yabancılara gönderip emeğimizin komisyonu ile lüks yaşamlarını sürdürmeler, senin ahırlarından çıkaracakları 75 milyonluk «harc» ile zenginliklerini katmerleştirmek istiyorlar. Bu haraca boyun eğme! Anayasamızın sana tanıdığı direnme hakkını kullan! Bu haracı ödeme!» denilmektedir.

Doğu'nun Dramı

■ Hakkâri'nin Çukurca İlçesi Muhtarı, bakanlıklara ve Hakkâri Valiliği'ne çektiği telgrafta, çevreyle bağlantısı kesilen ilçede kıtlığın hüküm sürdüğünü belirterek, «Açlıktan ot yiyecek üç kişi ölmüştür» demiş ve yardım istemiştir. İlçe halkı ise, Karayolları Genel Müdürlüğü'ne çektiği telgrafta, «Açlıktan ölmek için göç etmeye hazırlanıyoruz. Bize yalnız katar yolu açın» demektedirler. Bölgede üç aydan beri süregelen bu korkunç sefaletten ve açlıktan, resmi makamlar ancak «imdat» telgraflarından sonra haberdar olabilmektedirler.

5 mayıs

Partizanlık

■ AP iktidarının partizan basırlarının son örneği, Gaziantep'te Yapı İşleri 9. Bölge Müdürlüğü'nde personel şefi olarak çalışan Hayri Balta'nın görevine son verilmesi olmuştur. Bölge Müdürlüğü'nün hiçbir gerekçe göstermeden Balta'nın işakdini feshetmesinin nedeni, allevi bir konu yüzünden kendisine kızgın olan bir akrabaşının Gaziantep'teki AP'li çevreleri harekete geçirmesidir. Balta'nın durumu AP Merkez İlçe Yönetim Kurulu'nda görüşüldükten sonra bir bölge gazetesinde imzasız bir yazı yayınlattırılarak, «Moskova hayranlarının makam sahibi oldukları» ileri sürülmüş, bu yazı Bayındırlık Bakanı Orhan Alp'e gönderilmiş, sonunda Alp'in telefon emriyle Balta görevden uzaklaştırılmıştır. Öteyandan Malatya'da göz mütehassaslığı yapmakta olan Dr. Ziya Oykut da devrimci tutumu yüzünden Giresun Devlet Hastanesi'ne sürülmüştür.

Karagöz'ü bastılar

■ Dünyaca tanınmış Türk yazarı Aziz Nesin'in «Karagöz Berber Nonoş» adlı piyesini temsil eden Kadıköy İ Tiyatrosu da, MHP'nin faşist komandoları tarafından basılmıştır. Seyirciler arasına sızan komandolar, eserde «Bozkurt kanı» sözü geçince «Bozkurtlar Hücum» diyerek sahneye saldırmışlar, dekorları tahrip etmişler ve oyunculara tartaklamışlardır. Faşist komandolar seyircilere de saldırmışlar ve bazılarını yaralamışlardır. Ellerinde sopalarla tiyatrosun camılarını da kıran komandolar, diğer saldırlarında olduğu gibi yine yakalanmamışlardır.

Soğanlı Seçimi

■ İstanbul'da yeni belediye teşkilatı kurulan Kartal İlçesi'nin Soğanlı Köyü'nde belediye meclisi seçimi yapılmış ve TIP de bu seçimde bir üyelik kazanmıştır. Soğanlı Belediye Meclisi'ne üçüncü parti olarak giren TIP'li Selahattin Öztürk temsil edecektir.

6 mayıs

ANT yargılandı

■ Bir hafta içerisinde ANT'çılar yedi davadan birden yargılanmışlardır. Dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden'in beş ayrı yazısından açılan davaların duruşmalarına devam edilmiştir. Mihri Belli'nin tutuklanmasını eleştirdiği için açılan dava ile Ahmet Muşlu'nun şahsen açtığı davanın duruşmaları, bilirkişi incelemesi yapılmak üzere başka tarihlerle bırakılmıştır. Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiği iddiasıyla «Sosyalizme komplo» başlıklı yazısından dolayı açılan davanın duruşmasında ise mahkemenin tayin ettiği bilirkişilerin verdikleri rapor okunmuş ve çoğunlukla yazıda suç görülmediği anlaşılmıştır. Ayrıca yine Özgüden'in «hükümeti ve devlet kuvvetlerini tahkir ettiği» iddiasıyla ağır ceza mahkemelerinde açılan iki davanın duruşmalarına da devam edilmiştir. Öte yandan Vasar Kemal de «Jurnalcilik Üstüne» başlıklı yazısından, eski sorumlu müdürümüz Vasar Uçar da «Devrim stratejisi üzerine açık oturum» başlıklı haberdan dolayı yargılanmışlardır.

Demece dava

■ Kanlı Pazar olayları üzerine TIP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın verdiği demeci ANT'nin 113. sayısında yayınladığımız için demecde suç gören, hükümetin manevi şahsiyetinin tahkir edildiğini ileri süren Cumhuriyet Savcılığı, sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında soruşturma açarak kendisini yasama dokunulmazlığı bulduğu için hakkında kovuşturma yapılamamakta, fakat demecini yayınlayan gazeteci hakkında dava açılabilmektedir.

7 mayıs

Aybar geziye çıktı

■ Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Güney ve Güneydoğu illerine bağlı ilçe ve köylerde bir geziye çıkmıştır. Aybar geziye çıkarken verdiği demecde, AP'nin irtica kuvvetlerini desteklediğini, seçimlerin yaklaştığı şu günlerde bu güçlerden yararlanmayı düşündüğünü belirterek «Ne var ki, evdeki hesabın çarşaya uymaması ve AP iktidarının himayesinde gelişen irtica güçlerinin AP'nin de başını yemesi, hiç de ihtimal dışı değildir» demiştir. İrtica bugünkü dışa bağlı sömürü düzeninin zehirli meyvelerinden biri olarak niteleyen ve bu düzen değiştirilmedikçe irtica kaynaklarının kurutulmasının mümkün olmadığını belirten Aybar, CHP'nin durumuna da temas ederek günları söylemiştir: «Bugünkü kapkaç düzenin bürokrat sınıfına mensup ve göbekleri sömürü düzenine bağlı aydınlar takımı değiştiremez. Bugünkü düzeni, ancak ve ancak emekçi halkın kendisi değiştirebilir. Bu işte sosyalist ve ilerici aydınlar, emekçi halkımıza yardımcı olmak şartıyla tarihi görevlerini yerine getirmiş olurlar. «?» önmümüzdeki seçimleri bu açıdan değerlendirmektedir. Köylere gidiyoruz. Vatan dağlarımızı gerçekleri birbir anlatmaya çağırıyoruz. Nasıl sömürüldüğünü, maliyet hesapları yaparak ve nasıl ututulmak istendiğini, yalana ve hurafelere dayanan propagandaları çürüterek anlatmaya çalışıyoruz.»

Sait Faik Ödülü

■ Ünlü hikayecimiz Sait Faik Abasıyanık'ın adına düzenlenen hikaye yarışmasını bu yıl «Önce Ekmeç» eseriyle Orhan Kemal ve «Sancı Meydanı» adlı eseriyle Faik Baysal ortaklaşa kazanmışlardır. Darüşşafaka Lisesi'nden Yetişenler Derneği'nin her yıl düzenlediği yarışmanın ödülleri Orhan Kemal ve Faik Baysal'a yakında verilecektir.

Bartın'da ağaç işçilerinin yürüyüşü

Anadolu'da artmakta olan işçi ve köylü hareketlerine önceki hafta bir yenisi eklenmiş ve Bartın'da kereste fabrikalarında çalışmakta olan işçiler, kereste ağalarına karşı bir yürüyüş yapmışlardır. Patronların düşük ücret vermesi ve güvenlik haklarını tanımaması üzerine bir sendikaya kuran işçilerin bu hareketi sömürücüleri telaşlandırmış ve «Kapatacağız fabrikaları...» tehditlerini savurmaya başlamışlardır. Bunun üzerine işçiler 24 Nisan'da iş bırakmışlar ve daha sonra bir gösteri yürüyüşü yaparak patronlara iltihada bulunmuşlardır. Bartın'da düzenlenen ilk yürüyüş olması bakımından olay çevrede büyük ilgiyle karşılanmış, halk da işçilerin yanında yer almıştır.

FKF'ya baskın

■ Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği binası perşembe gecesi basılarak içerideki eşya tahrip edilmiştir. FKF İstanbul Sekreteri Rahmi Aydın'ın yaptığı açıklamaya göre, «Sekreterlik binası akşam 20.45 sularında, teşkilatlanmış faşistler tarafından içeride kimsenin bulunmamasından yararlanarak basılmıştır. Faşistler, planlarını bazı provokatörlerin de yardımıyla gerçekleştirmişlerdir.» Aydın, açıklamasında, «Karadenizli devrimci kardeşlerimizden bazıları da bilmeden bu faşist ve provokatör grubun içerisinde yer almışlardır. Bu arkadaşlar basıldıkları yerin FKF olduğunu ancak olaydan sonra anlamışlardır. Biz FKF yöneticileri olarak devrimci hareketimizin güçlendiği üçüde emperyalist baskılar, faşist baskılar ve aynı grupların oyunları artacaktır.» demıştır. Bu olay sonunda saldırıya katılan Fikret Koroğlu, Cemil Çetinde-mir ve Refik Tokgöz yakalanarak nezarete alınmıştır.

Proleter'e saldırı

■ Proleter Şoför Yalçın Özerden Kartal'da yine Minibüs Ağası Burhan Köksal'ın saldırısına uğramış, arabasındaki Proleter yazısı zorda söküldüğü gibi boğazı sıkılmıştır. Beş günlük rapor alan Yalçın Özerden olayı Kartal Adliyesi'ne aksettirmişse de, suçlusu duruşması sonunda mahkeme zorba minibüs ağasını beraat ettirmiştir.

Köylü mitingi

■ Malatya'nın Hançerli ve Keler Köylüleri, bütün vaadlere rağmen yollarının yapılmaması üzerine devamlı surette aldatılmalarını protesto etmek üzere Malatya Hükümet Meydanı'nda bir protesto mitingi yapmışlardır. Bütün komşu köylüleri, işçileri, aydınları yürüyüşlerine ve mitinglerine çağırarak Hançerli ve Keler Köylüleri, çağrılarında şöyle demektedirler: Vergi derler veriz. Asker derler koşarız. Bir savaş çıksa yine biz atılacağız en önde bu toprakları korumak için. Bu yurdun cefasını, sefaletini gene biz çekiyoruz. Neden çıkmaz bizi bir soran, düşünen? İşte bu kötü gidişe, politik baskıya PAYDOS diyoruz.

Komer'in son marifeti

■ CIA yetiştirmesi Amerikan büyükelçisi Komer, gider-yak İzmir'de yeni bir demec vererek yine «aşırı solcu»lara saldırı, Türkiye'nin Amerika tarafından sömürülmediğini, aksine Amerika'dan büyük yararlar sağladığını ileri sürmüştür. CHP Lideri İnönü ise, son basın toplantısında bu CIA ajanının konuşmalarını iyi niyetli konuşmalar olarak karşılayarak kendisinden takdire söz etmiştir. Öte yandan, Komer'i Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne sokan Amerikancı rektör Kurdaş da, Anıt Kabir'de gençlerin kendisini tartaklamaları üzerine bu gençleri «Kızıl yobazlar» diye suçlamıştır.

TUSLOG Grevi

■ NATO İş Sendikası'nın İzmir'deki Amerikan işyerlerinde yürüttüğü grevi kırmak için türlü tertiplere başvuran Amerikalılarla işçiler arasında sık sık çatışma çıkmaktadır. TUSLOG binasındaki «Indenco» işletmesinde satış yapılmasını engellemek isteyen işçilere saldıran Amerikalılar diğer işçilerin gelmesi üzerine olay yerinden kaçmışlardır. Türk işçilerine pencerelerden hakaretli hareketler yapmaya devam etmişlerdir. Bu tahriklere üzerine Amerikan gizli polis teşkilatına (OSI) mensup bir Amerikalı dövmüş ve Amerikalılarla ait bazı otomobiller tahrip edilmiştir. Toplum polisi ise Türk kamunlarına karşı gelecek grevi sabote eden Amerikalıları değil, kendi yurtlarının da haklarını savunarak Türk işçilerini tutuklamaktadır. Öte yandan, NATO İş Sendikası, Ankara'da bulunan sekiz Amerikan işyerinde de Türkiye'de ilk defa olmak üzere «baskın grev»ler düzenlemiştir. Sendika yöneticileri, Amerikalıların bir çok gizli evrakı APO vasıtasıyla kaçırdıklarını da açıklamışlardır.

Kovacıoğlu tutuklu

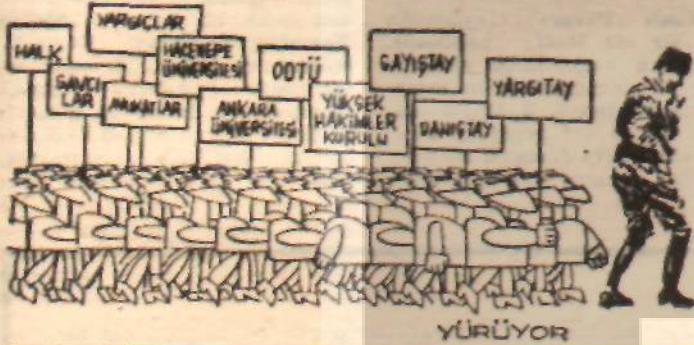
■ Devrimci gençlere «Kızıl yobazlar» diye saldıran ODTÜ'nün Amerikancı Rektörü Prof. Kemal Kurdaş'ı bir süre önce makamında tehdit ettiği iddiasıyla Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Murat Kovacıoğlu tutuklanmıştır.

“Devlet Benim!”

ARTIK kendi kendimizi daha fazla aldatmaya-lım. Anayasa, demokrasi, insan hakları, parlamento, halk iradesi, adalet, ilerilik... Son haftaların gelişmeleri içerisinde bütün bu kavramlar ve kurumların, siyaset sahnesinde icrayı sanat eden bir piri faninin ellerinde oyuncak haline getirildiği bir kere daha kesinlikle görülmüştür. Amerika'dan icazetli bir iktidar peşinde koşan İsmet Paşa, emperyalizmin körüklediği doğuculu - islamcılıkla halk ile batıcı - laik bürokratlar arasındaki tarihi mücadeleyi «ilerilik» adına Öktem'in cenazesinde ustalıkla istismar etmiş, halka ve parlamentoya rağmen elinde bulundurduğu «sağlam güçlerle» bu ülkede her aklına eseni yaptırabileceğini bir kere daha göstermiştir. Paşa'nın nazarda, devlet kendisidir. Türkiye'de ancak onun dediği olur, onun «evet» demediği hiçbir tasarrufun, milletin oy birliğiyle karar verilse dahi, gerçekleştirilmesine imkân yoktur. İşte Eski Demokratlar meselesi... Eski Demokratların oylarını alarak iktidara gelen ve bu iktidara geliste «siyasal hakları iade etme» vaadleri şüphesiz ağır basan bir Adalet Partisi beş yıldan beri bu vaadini gerçekleştirmeye bir türlü cesaret edemezken, bir İsmet Paşa ortaya çıkıp «Celal Bayar ile görüşeceğim. Eski demokratların siyasal haklarını iade ettireceğim» diyebilmiştir. Arkasında hangi hesaplar bulunursa bulunsun, Menderes'i ipe götürmüş bir İnönü'nün aynı takımdan Bayar'ı karşısına alabilmesi ve tekrar ülkenin kaderinde söz sahibi kılması, «Devlet benim» zihniyetinin inkâr kabul etmez delilidir.

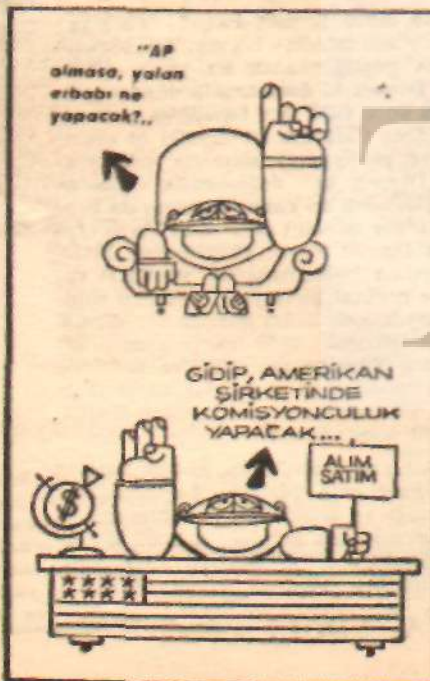
SMET Paşa'nın birdenbire böyle «kin gütmeyiz» maskesi takıp bazı çevrelerden gelebilecek tepkileri hiçe sayarak Bayar'ın ve eski Demokratların siyasal haklarını iade ettirmesi halkoyunda gerçekten bir çok etkisi yapmıştır. Ancak, ANT'nin yayınladığını sürekli izleyenler için ortada hayret edilecek bir durum yoktur. Aslında İnönü'nün ve Bayar'ın kişiliklerinde, Türkiye'de islamcılı - doğuculu halk kitlelerinin karşısındaki batıcı - laik bürokrat takım en büyük oyunlarından birini oynamaktadır. Unutulmamalıdır ki, Bayar ve eski Demokratların önde gelenleri aslında İsmet Paşa'nın önderlik ettiği batıcı - laik bürokrat takımın cumhuriyet döneminde sıvırlmış elemanlarıdır. Aralarında suni ayrılıklar çıkmış. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bir kısmı ana gövdeden koparak iktidara kadar gelebilen yeni bir siyasal hareketi organize etmiş olabilir. Ancak Bayar hareketi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra adamakıllı semizleşen büyük burjuvazinin ve savaş yıllarında tek parti yönetiminin bunalmış emekçi halk kitlelerinin tepkisini yine batıcı - laik bürokrasinin kontrolünde tutmak için organize edilmiş bir hareketten başka bir şey değildir.

AMERİKA yeşil ışık yaktıktan sonra Türkiye'nin «hakimî mutfak»ı olmak üzere harekete geçen İsmet Paşa, bir yandan cenaze olayını istismar edip Atatürkçü, devrimci kitleleri çevresinde toplarken, bir yandan da Bayar takımını yanına alarak AP'nin oylarını bölmek, böylece Demirel takımına tek başına iktidar şansı tanımamak hesabındadır. Bu hesap tuttuğu takdirde, CHP bürokrasisinin millet iradesinin desteğini almasına, çoğunluk sağlamasına, parlamentoya hakim olmasına da gerek yoktur. Damadın açıkladığı gibi, iktidarda kim olursa olsun, CHP bürokrasisi ve Paşa onun tepesinde demoklesin kılıcı gibi duracak, Amerika'nın da desteğiyle huzur ve dengenin sağlanması, yani emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin çıkarlarının sürdürülmesi için dilediğini yaptıracaktır. «Aşırı akımlar» damgası vurulan islamcılı - doğuculu halk hareketine de, bu halk kitlelerinin gerçek kurtuluşunu amaçlayan anti - emperyalist ve sosyalist harekete de göz açtırılmayacaktır. CHP bürokrasisi ile geniş cephe kurmak hesapları peşinde koşan bir kısım devrimciler, anayasanın «vatana ihanet»le suçladığı Bayar ve takımını affettiren bir İsmet Paşa'nın, siyasal hakları ellerinden alınmış eski sosyalistlere neden aynı hakkı sağlamak yolunda çaba harcamadığını bir nebze olsun düşünmelidirler. Amerikancı bürokrat takımın «iktidar» oyunu bütün çirkinliğiyle ortadadır. Gerçek devrimciler bu tablo karşısında artık kendi kendilerini aldatmaktan kurtulmak ve stratejilerini bir kez daha realist şekilde gözden geçirmek zorundadırlar.

YÜRÜYOR

GÖZ CÖRE ÇETİN

Çağlayangil Roma'da Ankara meydanını açılımı yapı

SÜLÜ-NARİYORSUN YAHU, ÇAĞLAYANGİL? BİZ BURADA BİR ANKARA MEYDANI İLE BAŞEDEMİZKEN !..

Emperyalizmin uşağı din bezirganlarının kışkırttığı zavallılar İmran Öktem'in cenazesini protesto ediyorlar (solda), cenaze töreninde kışkırtıcı tutum takınan İnönü ve «Paşa tehlikesi» alarmı üzerine silahına davranan Tuğgeneral Alpartun (Üstte)

Bitmeyen Kavga ve Paşa'nın Oyunları

TÜRKİYE'de yüzyıllardan beri sürüp gelen bir «bitmeyen kavga» geçen hafta yeniden bütün unsurlarıyla su yüzüne çıkmış, daha doğrusu çıkartılmış, musalla taşında bekletilen bir tabutun başında Türkiye'nin kaderi üzerine yeni ve çirkin oyunlar tezgahlanmıştır.

Musalla taşında bekletilen tabut, merhum Yargıtay Başkanı İmran Öktem'indir. Türkiye'nin en yüce mahkemesine başkanlık ettiği sürece konuşmaları ve eylemleriyle devrimci bir yargıç olduğunu ortaya koyan İmran Öktem, geçen yıl yaptığı bir basın toplantısında, «insanın önemi üzerinde durarak «Dünya kurulduğundan bu yana insanlar kendilerine dayanak olmalarını istedikleri bir tanrı yaratmışlardır. Bir bakıma tanrıyı insan yaratmıştır.» demişti. Bu sözlerin bazı çevrelerde istismar edilebileceğini düşünen bir gazeteci, Öktem'den bu görüşünü daha açıklatmasını istemiş. Öktem de, bir felsefi görüşü göre «tanrıyı insanın yarattığını» öne sürdüğünü, ancak kendisinin imanın bir insan olduğunu, sadece bir felsefi görüşü dile getirmek istediğini belirtmişti.

Ne var ki, emperyalizmin hizmetindeki din bezirganları, Öktem'in konuşmasının bütününü bir kenara itip basın toplantısını kamuoyuna «Öktem, Tanrıyı insan yarattı, dedi» başlıklarıyla duyurmuşlardı.

İşte bu kasıtlı başlıklardır ki, geçen hafta oynanan iki taraflı oyunlara imkân hazırlamıştır.

Amerikan emperyalizmi tarafından beslenen ve işbirlikçi iktidarın da müsamahasıyla adamakıllı güçlenen din bezirganları, daha İmran Öktem'in ağır hasta olduğu duyulur duyulmaz kışkırtıcı yayınlara başlamışlar, İslam ümmetine «allahu tanımayan bir kimsenin cenaze namazının kılınmayacağı» yolunda telkinlere girişmişlerdir.

«Takunyah» olarak adlandırılan ümmetçilerin bakanlık, müsteşarlık gibi önemli görevleri işgal ettikleri bir ülkede bu kışkırtmaların nasıl bir sonuç verebileceğini tahmin edememek için geri zekâlı olmak gerekirdi. Ama her ne hikmetse İmran Öktem'in ölümünden sonra cenazesi 48 saatten fazla bekletilmiş, böylece din bezirganları tahrik ve telkinlerini daha da artırmak imkanlarını bulmuşlardır. 2 Mayıs günü Ankara'da toplanan Din Görevlileri Kongresi'nde Öktem'in cenaze

namazının kılınmaması yolunda bir karar alınarak bu karar ümmetçi gazetelerin birinci sayfalarında duyurulmuştur.

İçişleri Bakanı Sükan, Öktem'in cenaze töreninde olaylar çıkabileceğini Demirel'e bildirince, başbakan törenin Hacıbayram Camii'nden Maltepe'ye alınmasını emretmiştir.

İşte büyük olayların beklediği gün CHP Lideri İnönü, partisinin önde gelen yöneticileriyle Maltepe Camii'nde yerini almış ve beklemeye koyulmuştur. Ancak bir gün önce alınan karar uyarınca, Maltepe Camii imamı cenaze namazı saati geldiği halde ortalarda görünmemiştir. Bunun üzerine Merkez Komutanı namazı kıldırabilecek iki imam bulup getirmiş, fakat İnönü kışkırtıcı havaya kaldırıp direktmiştir:

— Hayır, namazı, kaçan imamı kıldıracağız, başkası olmaz! İnönü'nün bu davranışı camideki gerginliği adamaklı artırmış, çevresindeki ortamın soğuk gençleriyle cenaze namazına yanaşmayan cemaat arasında şiz dalaş, itişip kakışmalar çıkmıştır.

Tam bu gerilim anında CHP milletvekillerinden biri «Paşa tehlikesi» diye bağırarak, ortalada ciddi bir tehlike olmadığı halde verilen bu alarm üzerine, cenazede bulunan Tuğgeneral Nabl Alpartun, «İnönü'yü kurtarmak» gerekçesiyle, asasına ve tabancasına davranarak kalabalığın üzerine yürümüştür.

Geçen sene Polatlı Topçu Okulu'nda yaptığı konuşmada «Sağ yobazların da, sol yobazların da kafasını ezeceksiniz» diyerek şöhret yapan Tuğgeneral Alpartun tabancayla yol açarak İnönü'yü arabaya bindirmiş ve evine kadar götürmüştür.

Bu arada, İmran Öktem'in cenaze namazı da, Yargıtay üyelerinden birisinin kardeşi tarafından kılınmıştır.

Burada olayın iki yönü üzerinde özellikle durmak lazımdır. Din bezirganlarının kışkırttığı dinadamların camie getirilmiş bir cenazenin namazını kılınmaları, gerçekten kendilerinin dindarlıklarıyla bağdaşmayacak çirkin bir harekettir. Ve bu davranış, kamuoyunda

üzüntü ve tepkiyle karşılanmıştır.

Ancak, baş Amerikancı bürokrat İsmet Paşa'nın ve çevresindeki CHP'lilerin davranışları ortalada bir başka hesabın da bulunduğunu inkar kabul etmez şekilde ortaya koymuştur.

Bir süreden beri Amerika ile fiirt ederek 1969 sonrasında iktidarı ele geçirmek, hiç değilse koalisyon kurmak yada kurulacak hükümeti kontrolunda tutmak gayesi peşinde koğan İnönü, 3 Mayıs'taki üzücü olayları istismar ederek seçim öncesinde AP'yi adamaklı sarsmak, önceki seçimlerde CHP'ye küsmüş bulunan Atatürkçülerin, aydınların, damadının deyişleriyle «sağlam kuvvetlerin» oy larını tekrar kendi partisine kanalizetmek istemiştir. Bu oyun bir ölçüde tutmuştur da...

«Kanlı Pazar» olaylarında tam bir «31 Mart» yaganmış, iki insan katledilmiş, yüzlerce genç yaralanmışken kışkırtıcı kapırdatmayan İnönü, 3 Mayıs olayına büyük (!) tepki göstererek «31 Mart» damgası vurmuş meclise gensoru önergesi vere-

rek ortalığı birbirine katmıştır. Ancak, Demirel bu gensorunun görüşülmesi sırasında grubunu disipline etmeğe muvaffak olmuş, fazla gürültü patırtı çıkarttırmadan gensoruyu sessiz sedasız reddettirmiştir.

Parlamentodaki bu başarısızlık üzerine İnönü bir başka taktiğe başvurmuştur. Bu, parlamento kendisiyle beraber olmasa bile, memleketin «sağlam güçlerinin kendisinden yana olduğunu, yani devlet mekanizmasının kendi elinde bulunduğunu» ege dosta göstermek taktiğidir. 3 Mayıs günü generalin tabanca çekmesi sayesinde ordunun kendisiyle beraber olduğu izlenimini yaratan İnönü, bu defa yargı organlarına el atmıştır.

İmran Öktem'in cenazesine karşı yapılan çirkin gösterilerden habli bir infiale kapılan Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeleri ve diğer hukukçular bir protesto gösterisi yapmak istemişlerdir. İnönü bu gösteriyi fırsat bilerek derhal CHP takimini harekete geçirmiştir. Kafilenin arka saflarını orta-

VALE DAVET

İstanbul'da Kanlı Pazar gibi Ankara'daki bu cenaze olayı da, hiç şaşırmayalım, yine emperyalizmin usta bir tertibidir. Ne ki, Aramco'nun sözü edilen milyonlarının burdaki din bezirganı yobaz sürüsünün hayrına harcanmış, ya da Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki ağırlığını «irtica»dan yana komaya kararlı olduğunu sanmak hatadır. Emperyalist çıkarlar ve güçler Cumhuriyet Türkiye'sinde iktidarın gerçek mihracının gerici kuru gürlüğüne pabuç bırakmıyacağı, «irtica»nın iktidara gelme ya da getirilme şansının iki paralık bile olmadığını iyi bilirler. Bu arada Türkiye'de iktidar dengesinin nasıl kurulduğunu, nereden vurunca nereden ne ses geleceğini de iyi bilirler. Onun için, bakıyoruz şimdi, Türkiye'de sittin yıldır kurulu duran, adına «düzen» dedikleri kapının kışkırtıcı bir kez daha harekete geçiyor. Cumhuriyet Halk Partisi de kendi bilsin ya da bilmesin, dilesin ya da dilemesin bu hesabın içindedir. Son olayları, Bugün gazetesinin nicedir sürdürülen pervasızca tahrikçi yayını, ve toplu namaz edebiyatını, CHP'nin Tirt konusunda nihayet şanına lâyık haklı bir dava bulup şahlanışını, lider Paşanın yeniden Celâllenişini, şu sıra birden türeyen seyyar ambasadörlerden gelen türlü çeşitli sesleri, «kripto» avcı Damat Paşanın Milliyet'te

çıkan yazısını ve de Koç Paşanın İzmir nutkunu yanyana koyup baktık mıydı safların kışkırtıcı içinde nasıl birbirine geçtiğini görürüz.

Hâkim sınıfların AP kanadı 27 Mayıs'tan sonra devraldığı görevi, sağ besleme, kışkırtma, kullanma misyonunu yüzüne güldüne buluşturmuş (daha doğrusu, emperyalizmin tayin ettiği strateji içinde yerine getirmiş), ve de öbür kanat, CHP, yeniden tarih misyonunu bulmuştur. Tarihî olugum içinde bu misyonun ne olduğunun ve hereden geldiğinin doğru bilincine Türkiye'nin aydın çevrelerinde henüz yeni yeni varılmakta. Bugün hâlâ Aramco'nun tek yanlı oynadığını sananlar, emperyalizmin Orta Doğu siyasetini yürütenleri, dünün Toynbee'lerinin, Beaverbrook'larının, Bonar Law'larının bugünkü mirasçılarını aptal belliyenler, CHP'nin âdeta sola açılmayı ve solda toparlanmayı başka ellere kaptırmama telâsi içerisinde, iktidara yarısracasına, tehallükle benimsediği bu misyonunu, gerçekte CHP'ye ve hâlâ CHP'den sığınan sıyrılmamış aydınlara bir kez daha giydirmeye hazırlanan bir deli gömleği olduğunu yakında görecekler.

Şeyh Salt'den bu yana CHP'nin ve onun temsil ettiği söylenen güçlerin Türkiye'de «yapabildikleri» hânesine ne yazılmışsa hepsi, CHP'nin «yanamadıkları»na karşıdır. Ve bu arada em-

peryalistler o gün bu gündür, her fırsatta, bütün toplum seferber ederek, «yapılan» övüp göklere çıkarmış, hatta emperyalizmin finans - kapital döneminde dünyanın bütün millî kurtuluş davası güden aç gelişmiş ülkelerine «örnek» ilan etmişlerdir. Bunun üzerinde biraz düşünmekte fayda vardır.

Ne diyor Damat Paşa? «Türkiye'de CHP'nin istediği her şey, demokratik düzene geçtiğimizden bu yana, olmuyor.» Demek ki demokratik düzene geçmeden önce CHP her istediğini yapmıştır! «Ama CHP'nin istemediği de olmuyor, ve zorhyanlar sonunda yeniliyorlar.» Demek ki demokratik düzene geçtiğimizden bu yana olanların da hepsi CHP'nin istediği şeylerdir! Ve devam ediyor Damat Paşa: «Türkiye'de 1961'in şartları bulunmasaydı, ve CHP rahat ve normal bir siyasî iktidarın sahibi olsaydı, çok daha düzgün bir düzeni gerçekleştireirdi. 1965 kaçınılmaz bir sonuçu. Türkiye de, Türkiye üzerinde hesap yapan dost ve mütteliklerimiz de böyle bir tecrübeye muhtaçtı. Tecrübelerini kazandılar.»

Daha ne denir? Belli ki Cumhuriyet Halk Partisinin gözünde, bir zamanlar kuşandığı ve şimdi yeniden kuşanmaya hazırlandığı deli gömleği aslında hiç de deli gömleği değil. Bilakis, CHP kendini «akıllı», gömleği «frak» belliyor

T. AĞAOĞLU

YÜKSEK HAKİMLERİN PROTESTO YÜRÜYÜŞÜ
— CHP bu yürüyüşü kendi hesabına istismar etti —

nın solundaki öğrenciler almış ve bağlarında CHP'li yöneticiler olduğu halde yürüyüş boyunca ortanın solu sloganlarını bağırıyorlardı. Yürüyüşe öyle bir hava verilmiştir ki, sanki bütün yüksek hakimler CHP'nin dümen suyunda gitmektedir!

Ne yazık ki, bir çok devrimci kuruluş da, farkına varmadan CHP'nin bu oyununa gelmişlerdir.

İnönü, Öktem'in cenazesi üzerine bu oyunları oynarken, öteden beri tezgahladığı bir oyunu da hemen ardından sahneye koymuştur. Bu da Bayar meselesidir. Hatırlanacağı üzere, İnönü'nün AP'yi önümüzdeki seçimlerde zayıf düşürmek için Bayar Meselesinde en çetrefil oyunları oynamaktan kaçınmayacağı ANT'nin üç hafta önceki seçiminde açıklanmıştı. (Bak: ANT, 22 Nisan 1969, Sayı 121 — İnönü'nün kafasındaki tilkiler.)

İnönü, Bayar üzerine oynadığı oyunda ilk olarak Yeni İstanbul Gazetesi'ni kullanmıştır. Kendisini «İnönü'nün samimi dostu» olarak tanıtmaktan gurur duyan Yeni İstanbul'un Genel Yayın Müdürü Kurtul Altuğ, «Eski su müdürü»nün siyasi hakları iade etmesinden umudu kesen Bayar ile İnönü arasındaki ön temaslara yürütmüş ve İnönü adına Bayar'a bazı umutlar vererek kendisinden İnönü lehine bir demec alması muvaffak olmuştur. Bu demec yayınlandıktan sonra Kurtul Altuğ bazı CHP'lilerden de siyasi hakların verilmesiyle taraftar olduklarına dair sözler kopartmış, fakat asıl kozunu sona saklamıştır. Bu, İnönü'nün «Bayar'ın siyasi hakkının iade edilmesine taraftar olduğuna» dair demecidir.

Bu demec Yeni İstanbul'da patlatılarak Demirel'e son darbe vurulacağı sırada gelişmeleri endişeyle izleyen Başbakan, gazetesinin sahibi Kemal Uzan'a bu yayının durdurulması direktifini vermiştir. Devletle milyonluk işleri olan Yeni İstanbul Sahibi Kemal Uzan, bu talimat üzerine, son anda Kurtul Altuğ'a müdahale etmiş ve bu demeci yayınlamayacağını bildirmiştir. Kurtul Altuğ demeci

yayınlamakta direnince de kendisinin genel yayın müdürlüğünden uzaklaştırarak yerine kardeşi Yavuz Uzan'ı tayin etmiştir.

Demirel'in bu müdahalesi İnönü'nün oyununu bozar gibi olmuştusa da, siyasi hakların ne bahasına olursa olsun iadesi peşinde koşan Bayar takımının basındaki temsilcisi Turhan Dilligil bu defa sahneye çıkmış ve İnönü'den aynı mahiyette bir demec almıştır. Turhan Dilligil, İnönü'nün bu önemli demecini Adalet Gazetesi'nde yayınladığını diğer gazetelerle ilan ettiği sırada «Cenaze Oyları» patlak vermiş, bu yüzden demecin yayınlanması erteletmiştir. Nihayet mecliste gensoru önergesi reddedildikten ve yargıçlar yürüyüş yaptıktan sonra «devletin gerçek sahibi olduğuna» dostu düşmana kabul ettiren (!) İnönü, devletin gerçek sahibi sıfatıyla Bayar ve eski Demokratların siyasi haklarını iade ettireceğinin açıklanmasına izin vermiştir. Söz konusu demec 9 Mayıs günü Adalet Gazetesi ile Ulus Gazetesi'nde tam sayfa halinde yayınlanmıştır.

Son bürokrat paşa, aynı gün bir de basın toplantısı düzenleyerek, Bayar ve eski Demokratlara siyasi haklarını iade ettireceğini, Bayar ile oturup konuşabileceğini bir kere daha açıklamış ve böylece «eski su müdürü»ne en büyük kazımını atmıştır.

İnönü basın toplantısında «kim gütmeliksiz» maskesi altında iki yüzlü politikasının en büyük örneklerini vermekle kalmamış, aynı zamanda çeşitli sorulara verdiği cevaplarında Amerika'dan, CIA ajanı büyükelçi Komer'den saygılı bir dille söz ederek ve üstlerine toz kondurmayarak Washington'daki boss'ların da «iktidar yolunda» gönüllerini hoş etmeyi unutmamıştır.

Tabii bu arada, «huzur» edebiyatını yine diline dolamış, «asiri akımlar» adı altında sosyalist ve anti - emperyalist harekete de gözdağı vermiştir.

Anti - emperyalist ve sosyalist gelişime rest çektikten, A-

Arkadaşın büyük şehirlerden birisinde doğmuş, büyümüş, dünyanın bir çok büyük kentinde okumuş, çalışmış, kafasının gücüyle bir bilim adamı, bir profesör olmuştur. Ama arkadaşın Anadolu'yu, kendi memleketini o kadar bilmiyordu. Bu da onun içindeki büyük deritti. Bir yaz Anadolu'yu gezmeğe çıktı, gezdi doladı, sonra Anadolu'da bilimsel çalışmalar yaptı. Yıllar sonra Anadolu hakkındaki izlenimlerini bana söyledi. Bir geye çok şaşırmıştı:

«Halkta,» diyordu, «inanılmaz bir sınıf bilinci var. Bu nasıl olur? Bu bilincele tutulur, gözle görülür bir şekilde ortaya çıkıyor. Halk insanı her davranışında bu bilincini açık açık duyuruyor, konuşunca da söylüyor.»

Arkadaşın bu yeni bulduğu gerçeği halk içinde yaşamışlar bütün derinliğine bilirler.

Halk yüzyıllardan bu yana türlü düzenler içinde, türlü yönetimler altında sınıf bilincine keskinliğine yaşayarak, düşgüçerek varmıştır. Sömürden ve sömürülen çatışması kadim bir çatışmadır. Yirminci yüzyılın bilimi bu ezeli çatışma üstüne kurulmuştur. Bu çatışma geniş anlamdır ve doğayı da kapsar.

Bu yeni bir sav değildir. Halkın çağlar boyunca bilinçli olduğu, kendisini yönetenlere, sömürönlere karşı döğüştüğü, hem de bir sınıf olarak döğüştüğü bir gerçektir. Malumu ilam sözleri, bilgileri şimdi burada yeniden yazmak istemiyorum. Eizim bu çağda işimiz halka bilince aşlamak değil. Çağımızda işimiz çok daha kolaylaşmıştır. Bu da kapitalizmin yüzünden olmuştur. Kapitalizm karşısına ister istemez bir emekçi sınıfını dikmiştir. İnsan tarihinin en büyük çatışması da bu yüzden çağımızda başlamıştır. Çağımız kanın içinde safak çiçeklerinin açtığı bir çağdır. Dünyamızdaki savaş çok yönlü oluyor. Her millet emekçisi kadim sömüröden yakasını kurtarabilmek için kendince döğüşüyor. Elbette başka emekçilerin savaş deneylerinden faydalanıyor. Bu, olmazsa olmaz. Ama her halk kendince, kendi koşullarınca da bir döğüş geçidini ister istemez yaratıyor. Çağımız sınıf bilincinin örgütlendiği çağdır.

Halkta sınıf bilinci aşında var olan bir şeydir diyen arkadaşına yukarıda canı gönülden katıldığını söylemişim.

Bu söz üstüne bir soruyla hemencecik karşı karşıya kalabiliriz: Halkta sınıf bilinci var da bu bilince neden helva yapıp da yemiyor?

Sınıf bilinci başka, sınıf bilincinden helva yapıp yeme de başkadır.

Sınıf bilinci bu bilince parçeli (tay) olarak örgütlenmemişse o bilince tohum düşememiş dünyanın en bereketli toprağından başka bir şey değildir.

Şimdilerde CHP üstüne bir sürü kitap okuyorum. Kimisi CHP iyidir. Bürokrasi hastır, vatanseverdir ama, ne yapısı fikara beceremedi. Öyle uygunsuz koşullara karşı karşıya kaldı ki iyi niyetli CHP, devrimlerin ancak böylesine çok azını gerçekleştirebildi. Şimdi de CHP bütün engelleri aşp Türkiye'yi sömüröden kurtaracak. Türkiye gene CHP elivle bağımsızlığını kazanacak.

Çağımız, daha da çok içinde yaşadığımız günler, ekonomik, sosyal gelişmelerden dolayı artık soyut millet kurtuluşları çağı değildir. Sınıf kurtuluşları çağıdır.

CHP bugün sınıf bilincini ağzına alabiliyor mu? Bu, bilinci örgütleyebiliyor mu? Bu bilinci örgütlemek istiyor mu? Bundan önce iyi niyetli CHP'nin sınıf bilincini örgütlemek için olanakları yoktu diyorlar... Şimdi de mi yok?

CHP sınıf bilincini örgütlemek için kurulmuş bir parti değildir. Bugünkü durumuyla da hiç olamaz.

Bugünkü kurtuluş savaşları, gene tek:

Halkla Birlikte

Yaşar Kemal

rar edeyim, bin kere de tekrar edeyim, sınıfın kurtuluşu savaştır. Bunu nirengi yapmadan milletlerin kurtulmalarının hiç bir, ama hiç bir olanağı yok. CHP yapısından dolayı sınıf bilincini örgütlemekte emekçilere yardım edebilir mi? Baza sosyalist geçinen kapıkulu aydınları görmedebilir? Şimdiye kadar tam bunun zıddını yaptı. Şimdi de, daha beter, zıddını yapıyor... CHP Bağımsızlık savaşında Türk emekçisinin, Türk milletinin yanında olabilir mi? Bugünkü koşullarda, olamaz. Bugünkü yapısıyla, hayır... Keşki, bu büyük, bir zamanların küçük de olsa bir takım devrimler yapan partisi bağımsızlık sömüröden kurtulma savaşında Türk milletine yardım edebilse... Bir mucize olsa da bu savaşın öncülüğünü CHP yapabilse... Daha ne isteriz. Cana minnet ki, ne cana minnet... Ama bu olamaz.

Bir hamı naysal uğruna, bir takım kapıkulu aydınların bin oğlu bin tuzaklarına düşerek emekçi gücünü CHP bayrağı altına çağırıp, bu gücü bir zaman için de olsa yozlaştırmak kimseye bir şey kazandırmaz.

Bir şeyi daha, iyi hesap etmeliyiz. Eiz, emekçilerin sınıf bilincini gereği gibi örgütlersek, böylelikle büyük halk gücü ortaya çıkarsa, örgütlü halk gücü komprador sınıfıyla büyük bir menfaat çatışmasına girmiş bürokrasiyi, hiç olmazsa bürokrasinin büyük bir kısmını halk gücüne kazandırabiliriz.

Komprador burjuvasının doğuşu bürokratların büyük bir kısmının hakimiyetine son vermiştir. Birinci sınıf yönetici vatandaşlık tahtından onu indirmiş, bir kısmını da kendinin uşağı haline getirmiştir. Kompradorlarla bürokratların bu büyük savaşında bürokratlar gittikçe güç yitiriyor, kompradorlar kazanıyorlar. Boyuna güç yitirmekte olan bürokratlar kendilerine destek arıyorlar, bu savaşta başka bir gücü, emekçi gücünü kendi adlarına savaşa sokmak, kadim hakimiyetlerini sürdürmek istiyorlar.

Ve bugünlüklerde de emekçi sınıfının bilinci az da olsa örgütleniyor.

Bürokratlar bu gücü kendi adlarına kullanmak istiyorlar. Emekçi gücünü emirlerine alıp ne yapacaklar? Komprador burjuvasının hakimiyetine son mu verecekler dersiniz, hayır. Buna inanmak için ahmak olmak gerek. Kompradorlardan eskiden olduğu gibi bir takım ekonomik tavizler koparacaklar, yöneticiliklerini de sürdürecekler. Bütün mesele bu. Bu kadar.

Emekçiler ne yapmalı bu işte? Başa öura gelmiş, can havline düşmüş bürokrasiyi bir yana mı atmalı? Bürokrasi daha Türkiye'de en örgütlü güç. Bu gücü elbette işbirliği yapacağız. Onlara şunu her zaman her zaman söylemeliyiz ki, ne bahasına olursa olsun, ne yaparlarsa yaparlarsın, onları da, memleketi de komprador burjuvası iflah etmez. Emekçi bilincini örgütlemekten başka hiç bir çare yoktur. Onlar için de, emekçiler için de... Onların da tek kurtuluş yolu emekçinin kurtuluşu olacaktır. Artık bir yanda bürokrasi hakimiyeti, bir komprador hakimiyeti... Bu ortaklık sürüp gidemez. Bu vatanda herkesin kurtuluşu emekçi bilincini örgütlemekte olacaktır. Kim ki emekçi bilincini örgütliyor, beri gelsin. Kim ki buna sırtını dönmüş güle güle. Cehennem yolu olsun...

Bürokratların bugünkü çaresizlikleri içinde emekçilerle birleşmekten başka hiçbir çareleri yok... Yoksa aç kalmaya, bütün milletle birlikte, yok olmağa mahkumdurlar. Aptallık etmemeli, bürokratları da emekçi bilincini örgütlemekte bize yardımcı çağırmahtır. CHP ile işbirliği ise havanda su dövmektir.

merika'ya bağlılığını bildirdikten ve ezeli rakibi Bayar'ı da dizinin dibine oturtuktan sonra İsmet Paşa, artık bir numaralı «huzur ve denges» üstadı olarak iktidarı çantada keklik görmekteditir. Bunun için k...u deste-

gini almağa, mecliste çoğunluğa sağlamağa dahi gerek yoktur. Nasıl olsa memleketin sağlan güçleri (!) kendisiyle beraberdir. Halka rağmen, meclise rağmen Türkiye'yi o yönetecektir.

Onu da Amerika yönetmekteymiş, ne gam!

Son bürokrat paşa, Türkiye'nin «tek hakimisi» olmak hırası uğruna Amerikan emperyalizminin Türkiye'yi haraca kesmesine çoktan razıdır.

ÖĞRENCİLER İLAÇ SÖMÜRÜSÜNE DUR YÜRÜYÜŞÜNDE
— Direniş yabancı sermaye kovulana kadar sürecektir —

İşçiler yabancı sermayeli işyerlerinde savaş açtılar

YABANCI sermayenin elindeki iki işyerinde daha geçen hafta Türk işçileri greve gitmişlerdir.

Kimya İş Sendikası'nın 135 işçi ile Hoechst A.Ş. İlaç Fabrikası'nda geçen perşembe günü başlattığı grevin nedeni, yabancı patronun Türk işçilerini çok düşük ücretlerle ve sosyal güvenlik haklarından yoksun olarak çalıştırmak istemesidir. Dünyanın en büyük 14 firması arasında yer alan Hoechst'in yıllık kârı 260 milyon liradır ve yabancı ülkelerdeki işyerlerinde işçilerine saat başına asgari 18.59 Lira ödemektedir. Yani günde 148 Lira... Türkiye'de ise aynı işi yapan Türk işçilerine verilen ortalama saat ücreti 270 Kuruş, yani günde 21.60 Lira'dır. Asgari ücret ise 12.80 Lira olup yabancı ülkelerdeki işçilerin bir saatlik ücretlerinin dahi altındadır.

Yabancı ilaç firması, bu kadar düşük ücretlerle çalıştırdığı her Türk işçisinin artından günde asgari 1000 Liralık üretim sağlamakta ve yıllık kârı 12.5 Milyon'a kadar çıkmaktadır.

Öte yandan elektronik beyinler yapıcısı ve işleticisi IBM'in Türkiye'deki işyerinde de, yabancı işverenin işçilerin isteklerini reddetmesi ve herhangi bir uzlaşmaya yanaşmaması üzerine Bil İş Sendikası grev

kararı almıştır. Uluslararası kapitalistler Kongresinin Kültür Sarayı'nda toplanması da tezgahlanmış olan IBM, işçilerin grevini önlemek üzere Milli Güvenlik Kurulu'na başvurmuşsa da, grevi durdurma kararı alamamıştır.

• İlaç sömürsüne dur!

İşçilerin yabancı sermayeye karşı hak savaşını sürüp giderken yüksek öğrenim gençliği de, yabancı sömürsüne ve yabancı nüfuzuna karşı savaşını sürdürmektedir.

Eczacılık Fakültesi öğrencileri tarafından düzenlenen «İlaç Sömürsüne Dur» yürüyüşü, geçen hafta Tıp, Kimya ve Diş Hekimliği fakülteleri öğrencilerinin de katılımıyla yapılmıştır.

Yürüyüşten önce fakülteleri önünde toplanan öğrenciler, piyasadaki ilaçların yüzde 18'nin bozuk olduğunu, Türkiye'de yeterli hammadde bulunduğu halde, dışarıdan gereksiz olarak ithalat yapıldığını ve büyük ölçüde döviz harcandığını belirtmişlerdir.

Beyaz okul gömlekleriyle yürüyen öğrenciler, «İlaç sanayii devletleştirilmelidir», «Hastayı yatağında soyuyorlar», «Kaliteli ilaç», «Devlet kontrol laboratuvarları kurulmalıdır», «İki milyon yatırım, 25 milyon

kâr», «Her yüz ilahtan 25'i faydasız», «Görev yapamayan bakan istifas» yazılı pankartlar taşımışlardır.

Yabancı ilaç firmalarının kendilerini savunmak için gazetelerde çarpış çarpış ilanlarının çıktığı gün yapılan yürüyüş sırasında öğrenciler devamlı marşlar söylemişler, «Alçaktan tablet, Süleyman'dan hükümete», «Hasta mezara, para gavuras» ve «İlaç eşit soygunu» sloganlarını tekrarlamışlardır.

Hürriyet Alanı'ndan başlayan yürüyüş katılan öğrenciler adliye binası önüne geldiklerinde İmran Öktem için saygı duruşunda bulunmuşlardır.

Daha sonra yürüyüş devam eden öğrenciler, Sultanahmet Meydanı'ndan tekrar Hürriyet Meydanı'na dönmüşlerdir. Hürriyet Meydanında dağılırken hareketin yöneticileri, ilaç soygununa karşı sürdürmekte oldukları savaşın yakın gelecekte Anadolu'ya da yatacaklarını açıklamışlardır.

• Robert Kolej'de boykot

Amerika'nın Türkiye'deki ilk eğitim üssü olan Robert Kolej'de geçen hafta içerisinde iki gün süreli bir boykota gidilerek, tek elde toplanan anti - demokratik yönetmelik ve içtüzük maddelerine karşı direniş başlatılmıştır.

Forumlar sırasında açılan tartışmalar, direniş hareketinin kapsamını daha da genişletmiş, tüm öğrenciler bu Amerikan eğitimi üssünün Türkiye'nin şartlarına uygun ve halka dönük hale getirilmesi konusunda görüş birliğine varmışlardır. Okul öğrencilerinin aldığı bu karara uygun olarak, değişen Mühendislik Okulu Müdürü'nün yerine kesinlikle bir Türkiye'li öğretimin getirilmesi kararlaştırılmıştır.

Öğrenciler, boykotlarını bitirirlerken ikinci aşamaya daha güçlü geçtiklerini belirterek, yapılacak bütün değişikliklerle ülke şartlarını göz önünden uzak tutmadan elele, omuz omuza, kafa kafaya mücadeleye andırmışlardır. Öğrenci Birliği'nin hazırladığı değişiklik raporu okul müdürlüğüne verilmiştir.

1. Bu nasıl bir partidir?

5 Mayıs tarihli Milliyet Gazetesi'nde, İ. Paşa'nın ağzından çıktığı açıkça belli olan bir yazı yayımlandı. Yazıdaki imza «Metin Toker»di. Merhum İ. Öktem'in cenazesi olaylarının yoğunluğu sebebiyle bu yazı çok kimsenin gözünden kaçmış olabilir. Oysa, cenaze olayı, İnönü'nün ifadelerini taşıyan yazı içinde rahatça yerine konulabilirdi. Yazıyı okuyalım:

«Türkiye'de de «kudret» manasındaki «iktidar»ın gerçek sahibi, tartışma konusu sayılsa yeridir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, belki 1948 ile 1952 arası hariç - bu tarihlerin seçim yılları olmadığına dikkatinizi çekerim- Türkiye'yi idare eden sağlam kuvvetler, hep CHP tarafından temsil edilmiştir.

Kızıl veya kılmaz gerçek şudur ki, bağında İsmet Paşa bulunduğu süre CHP-i özelliğini muhafaza edecektir. «Dünya Devleti» müttefikimiz ve mensubu olduğumuz blokun lideri Amerika'da spekülasyonların CHP'ye birinci derecede yer vermesinin sebebi budur. Türkiye'deki kriptoloji alemin şimdi bütün toplanırla İsmet Paşa'ya ve CHP'ye ateş etmesinin sebebi budur. Şeriatçı takımın, Celâl Bayar'ın son çıkışlarıyla sesini duyurmuş, «alaturka kurazlık» hatalarının dışında oportünist ve demagog Süleyman Demirel'e kıyasla daima çok daha laik kalmış D.P.'yi iterek taraftarlarını o AP etrafında kenetlemeye çağırmasının sebebi budur. Öteki «Dünya Devleti»nde, Rusya'da da, Kremlin'in kaba duvarları arkasında, Türkiye seçimleriyle ilgili görüşmelerde CHP'nin gelecek tutumu ön plandaysa, onun da sebebi budur.»

Demek ki, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana (belki 1948-1952 yılları hariç deniliyor) Türkiye'yi İDARE EDEN SAĞLAM KUVVETLER'i hep CHP temsil ediyordu. Konuya girmeden hemen soralım. O halde 27 Mayıs'ı yapıp, Adnan Menderes'i de CHP mi astırdı?

Demek muhalefeti yöneten sağlam kuvvetleri temsil eden «CHP'nin istemediği olmuyor ve zorlayanlar yeniliyor», yani CHP'ye rağmen Türkiye yönetilemez; CHP'nin istemediği kanunlar çıkarılamaz! Bu CHP'nin temsil ettiği «sağlam kuvvetler» marifetiyle sağlanır. Ve bu sağlam kuvvetlerin istemediği şeyler Türkiye'de olamayacağına göre, rahatça (cenaze olayında sık sık duyduğumuz gibi) «memleketin sahipleri»nden söz edilecektir.

Kimmiş bu memleket sahipleri, babası - laik CHP'nin temsil ettiği sağlam güçler? Tarihi Osmanlı - Cumhuriyet Bürokrasisi yöneticilerdir, sivil - asker aydın denen grubun önemli bir bölümüdür bu. Ve CHP bunların asıl temsilcisi olarak, aldığı reyler gittikçe azalsa dahi, devlet katlarında iktidardadır. M. Toker'in Türkiye'de CHP yönetiminin hakim olduğunu söylemesi, bizim önce söylediklerimizin bir tekrarıdır ibarettir.

İşte bu memleketin sahibi sağlam güçler dışında kalanlar ise, Türkiye'de yönetilenlerden ibaret olmuyor mu, mantık buraya götürmüyor mu? Aynı mantık izlendiğinde, bu yönetici sağlam güçler dışında kalan halk kitleleri sağlam değil de yani «çürük güç» mü oluyor? Sağlam yada çürük olmanın ölçüsü iyi yada kötü oyla gelenlere rağmen memleketi idare etmek midir?

Emperyalizm etkisi altında, yöneticilerin durumuna iyi teşhis koymazsak, devlette kimin büyük ölçüde egemen olduğunu anlayamayız, ve devrimin kimlerle kime karşı gerçekleştirileceğini de anlayamayız ve ters cephe kurarız. Sormak lazım: Türkiye'ye emperyalist etki çürük güçler yada yönetmeyenler tarafından mı getirilmiştir? Emperyalizmin gelmesine kapıyı açanlar kimlerdir? Yönetici bürokratların durumunu bu açıdan iyi teşhis etmek gerekir. Cepheden kiminle kurulacağı bu soruların cevabı verildikten sonra saptanmalıdır.

2. CHP içinde Demokrasi Yoktur.

Esas niteliği bürokratik yönetimden alan CHP içinde bürokratik merkezîyetçi gelenek yaşamaktadır.

Memleketin sağlam güçlerine dahil edilmeyen büyük halk kitlelerine karşı düşen bürokrasinin tepesinde oturan Paşa, aslında, devlete büyük ölçüde hakim olmakla beraber, a) yalnız bir adamdır, b) Kendi partisi içinde gerçekten demokratik bir mekanizma çalıştırmamaktadır; çalıştıramaz da... Parti içi hiyerarşide yer alanlar buna ses çıkaramazlar, çıkarırlar tasfiye olur. Vicdanlı bir CHP'linin partilerinde demokratik bir işleyiş var olduğuna iddia edebileceğini sanmıyorum. Nitekim Paşa en önemli görüşlerini, parti mekanizmasıyla değil de, aileden biri ile, damadı ile açıklamak-

Cenâze alayı!

Bir cenâze var, ortada kaldı. Bre, nazlanmayın, kühun guncagızın namazını! Gerçi büyüktü gılnahu, canı duvarlarını ayağına yol etmekten vazgeçemedi, o yüzden de gülmeli, gitti... Masoudu, gâvurlarla düşüp kalkardı... buna göre daha ne marifetleri, ne marifetleri vardı!.. Ama, herşeye rağmen, ölüleri hayırla yâdetmek lâzım. Zâten sağlığında da yüzüne karşı Hayır! demişlik... Diyeceğini: Yazık oldu, demiyorum, Süleyman İktidarına... Ama Allah, gine de, taksirâtını affetsin! Amin! Amin! Amin!

Ve ey, büyük ıskatçı İnönü, merhamet et, himmet et!.. Ellerinden öpüyor bu ölü!.. Tezelden kaldırır, gömüver onu!.. Geçip cüppeli cemaatinin başına, yürütüver, yürütüver onu!.. Ki... bu, hepten, bağı dertte halk, bilsin artık ne haldeceğini; ve halk, başın ve başınız için derlemeğe başlasın güzelim devrim darılarına!... O eski ve olmadık duaları değil!.. Ve bitsin Amin, bitsin Amentü! Ve galiba, İnönü bitince, bitecek Amentüü!..

Can YÜCEL

bu teryat ve küfür?

İdris KÜÇÜKÖMER

tadır. Ve bunu yaparken hemen de bütün parti organlarına hakaret etmiyorsa bile, en azından onları hiçe sayabilmektedir. Şöyle ki, CHP'nin Amerika ile olan işbirliğini ve koalisyon ihtimalinin ortaya konulması karşısında, Paşa planının ana bazı hatlarını M. Toker'in yazısı ile açıklamak zorunda kalmıştır. Bu ne biçim partidir ki, ana konuları bir genel sekreteri yada parti sözcüleri yada organları ile değil de aileden biri ile açıklanır. Bu açıklamalardan bir örnek:

«Herkes emin olabilir ki, çoğunluğu sağlama yetmeyecek bir A.P. çokluğu ile bitecek seçim sonrasında CHP rahatça AP'ye şöyle diyecektir:

«— Kur, hükümetini. Seni destekleyeceğim. Hiç kimseye muhtaç bırakmadan. Fakat benim prensiplerime uymayan hiçbir tasarrufta bulunmayacaksın ve en geç bir sene içinde, halkı yeniden sandık başına götürüp ondan akla kara arasında tam tercih yapmasını isteyeceğiz.

«AP çoğunluksuz çokluk olursa CHP ne onunla koalisyon yapar, ne de kendisi aynı duruma gelirse -sürpriz- her hangi bir partiyle birlikte Hükümet kurar.

«Hele TIP ile?

«Hiç.»

Bu açıklama, neden parti organları ile yapılmıştır? Yoksa bir genel sekreter bunu açıklasa o cidiye, dikkate alınmaz mı? Durum bu ise ne biçim partidir bu?

M. Toker bunun da bir sebebinin açıklarken Genel Sekretere hakaret etmekten geri durmuyor.

Nitekim,

«Burada, Türkiye'deki bütün kripto takımı son aylarda İsmet Paşa'ya, CHP'ye, hattâ bir zamanlar ümitlerini bağladıkları ve ayrı tuttukları Ecevit'e niçin en şiddetli şekilde veryan- san etmeye başladıklarını sebebi ortaya çıkmaktadır. CHP içinde geçen yılın yaz sonunda bir darbe teşebbüsü olmuştur. Maksat, CHP'yi hiçbir zaman sosyalistleştirmeyecek İsmet Paşa'yı fiilen bertaraf etmek, Ecevit'i şahıs olarak ön plana geçirmek, onu mutlak solcu bir ekiple kısıp kırarak çevirerek eski partiyi ele geçirmekti. Çeşitli sondajlarda «Sen Paşacı mısın, Ecevitçi misin?» Soruları soruluyordu.

«Teşebbüs boşa çıktı.

«İsmet Paşa kolay yutulabilecek bir lokma değildi. Evet, aklını başında tutup oyuna gelmedi.»

anılmaktadır.

Gerçekten de Ecevit bir güç olmaya başladığında, Paşa onu arkadaşlarından ayırmayı bildi. Bunun için M. Toker aklı başta tutturun bir yazı yayınlamıştı. Ben Ecevit için «yalnız adam» derken bu gözleme dayanmıştım.

Gelelim açıklanan planın niteliğine:

3. Seçim bürokratinin oyuncuğu mudur?

Paşa, Amerika ile işbirliğini, AP oylarının bölünmesi ile birlikte yürütmektedir. M. Toker'in de söylediği gibi, «temsil ettiği sağlam kuvvetlerle» yada «memleketin sahipleriyle» A. Partisi'ne karar aldırılmamaya çalışılmaktadır. Ashnda CHP'nin bu yoldaki bütün tertipleriyle Bülent Ecevit'in Ortanın Solu hareketi ile ortadan kalktı dediği «halk - aydın çelişkisi» daha da kuvvetlenmektedir (Cenaze olayının da bu çelişkinin kuvvetlenmesinde rol oynadığı muhakkaktır.)

CHP tertipleri ile AP takatsiz bırakılacak ve ona yukarıya alınan ifadelerde olduğu gibi «kur hükümetini» derken ashında:

a) Seni rahat bırakmam,

b) Benim koşullarımı kabul et, benim dediklerimden dışarı çıkma. Devlet içinde nisbeten yalnız kalan hükümetini de bana ver, Teslim et!

c) Sonra, 1970'de tekrar seçime gitmeyi de peşinen kabul et.

demek istemektedir.

Yani Paşa kendi iktidarı için 1969 seçimini geçici bir oyuncak olarak almaktadır. Peki birbiri ardından, büyük masraflı iki seçim yapmak nasıl kabul edilebilir? Çünkü Paşa 1969 seçimini bir «deney seçimi» haline getirecek ve deneyi kendine göre başarmak için bütün «sağlam kuvvetlerini» kullanacaktır.

M. Toker'in deyimi ile «çinde bulunduğumuz blokun lideri Amerika'ya CHP kendini şöyle takdim etmektedir:

«Toplumsal düzenini yeni Anayasamızın ruhuna uydurmak zarureti bugün her zamankinden fazla kuvvetle kendisi hissettirmektedir. Bu

ne kadar gecikirse ters fikir akımları o işin yerine getirilmesini aynı nisbette güçleştirmektedir. Bunu Türkiye'de yapabilecek tek kuvvet ise, AP ile asla bir kanat altına gelmeyecek, buna karşılık türlü isim ve yüz altındaki kriptolardan ayrılmış bir CHP'dir.»

Bürokrat Paşa, kendi dengesi ve iktidarı için herkesle koalisyon yapar, değil Amerika ile, AP ile, bugünkü TIP'le dahi koalisyon yapar (Koalisyonu sadece bakanlıkların bölüşülmesi olarak almıyorum). Yalnız koalisyonla giderken, Paşa kendi açısından bunları ağırlıklarına göre araya kor ve ağır çekenlerin eğilimine göre koalisyon düşünür. Amerika TIP'ı istemiyorsa, CHP, İlder dedikleri Amerika'nın koşulları içinde koalisyon yapar.

4. AP seçimi 1970'e bırakabilir.

Demokrat Parti gibi, onun devamı olan AP iktidarı da emperyalist koşullar içindedir. Bürokrasi yönetimi de emperyalist koşullar içindedir. Yalnız, bürokrasinin ekonomideki gelişme hızını kesmesine karşılık, D.P. gibi AP de üretim güçlerini daha süratle geliştirebilmektedir; ve emekçileri bilinçlendirecek objektif koşulların yaratılmasını daha süratle sağlamaktadır. Bunda tarihi bürokrasiye karşı olan halk kitlelerine dayanmanın önemli bir payı olduğunu kabul ediyoruz. Türkiye sosyalistleri bu çelişkiyi dikkate aldıklarında:

a. AP'nin dayandığı kitleler karşısında ezilmeyecektir;

b. Gerçekten demokratik olamayacak bürokrasinin ayakları altında da çökenmeyecektir.

Paşa'nın kısa dönemli iktidar oyunu belli iken, bu oyunu bozmak üzere AP ne yapabilir?

Eğer emperyalist koşullar içinde ekonominin içine battığı güçlüklerden, bu arada fiili ve kısmi devalüasyonun genel ve daha yüksek bir devalüasyonla tamamlanmasından kaçınılabilirse, (yalnız bugünlerde bazı batı paralarının devalüasyonu gerçekleşirse bu iş AP için son derece güç olacaktır), bunlar için bazı tedbirler (bize göre, uzun sürede ekonomik durumu düzeltmeyecek olmakla beraber) alınabilecekse, o takdirde AP Paşa'nın 1969 seçimi için istediğini sandığımız tavizleri vermeden bu oyuncak seçimi 1970'e bırakabilir. Her ne kadar AP istediği kanunları meclisten geçiremiyorsa da, bu bir sene uzatma kararına AP çoğunluğunun yanında diğer partiler milletvekilleri de katılabilir.

Paşa her ne kadar 1970'i hedef alıyorsa da, sanıyorduz, aynı anda 1970'e kalmadan acele ile 1969 için belli çevrelerden taviz koparmak isteyebilir.

Seçimin 1970'e bırakılması teşebbüsü karşısına Paşa, aksine zorlayan tertiplere sağlam güçleriyle girerse ne olur?

O zaman bürokrasinin kapitalist sınıfa dahil olmaya yönelik bir grubunun şimdiki Pakistan'da görülen model taklide kalkışması mümkündür.

Paşa bu yolu açacak derecede oyunlara girebilir mi? Paşa bunu ister mi? İktidar arzusu bakımından ben sanmıyorum.

Bununla beraber, Paşa'nın gerçekten bir demokrasiyi savunduğunun belirtilerini görmüyoruz. Demokrasi Paşa'nın amacı değildir. Nitekim, Paşa'nın, tam seçim platformuna girildiği sırada, cenaze olayı ne kadar vahim addedilirse edilsin, yüksek mahkemelere mensup üyelerin yürüyüşlerine bizzat engel olması gerekirdi. Ve Paşa'nın gücü buna yeterdi. Bu engelleme teşebbüsü yapılmadığına göre, Paşa, demokrasisini, objektiflikten çıktığını çeşitli çevrelerin çıkışa iddia edebileceği kurumlara mı dayandırmak istiyor? Bu ne biçim demokrasi görüşüdür, sual edilmeye değer. Paşa'ya göre, Türkiye'nin dengesi, bürokrasinin, memleketin sahibi olduğu iddia edilen sağlam güçlerin dengesiyle özdeşdir. Metin Toker şöyle diyor:

«CHP Türkiye'nin bozulmuş dengesini yerine oturtmakta başlıca unsur olacaktır.

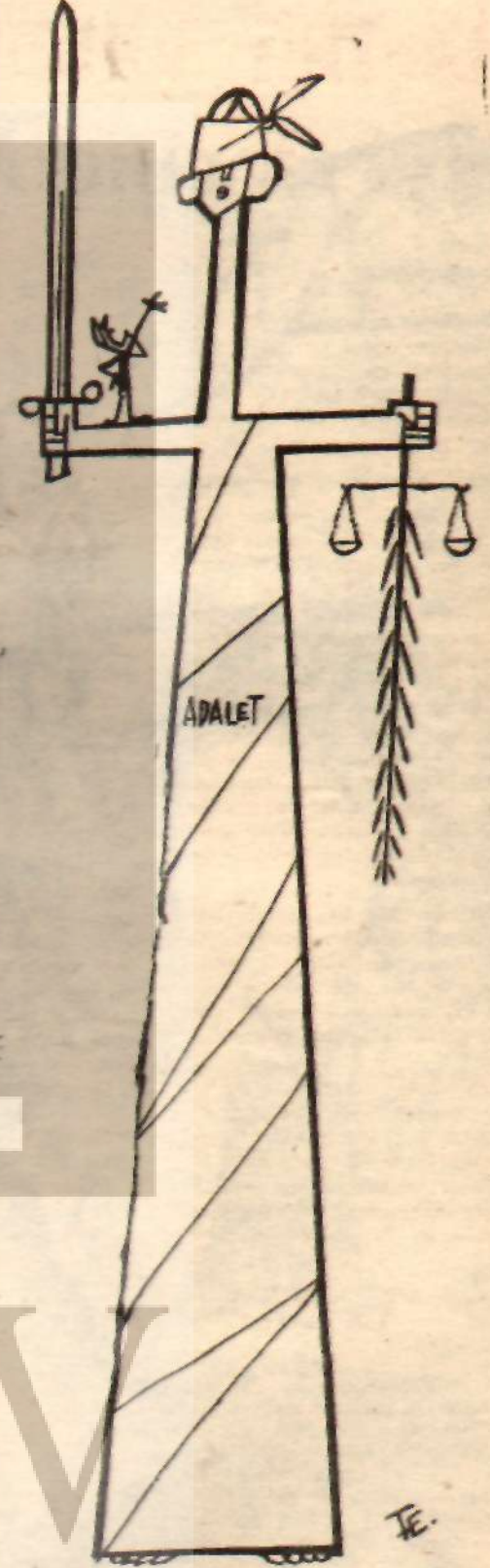
Hattâ, tek unsur.»

Yine yukarıda işaret ettiğimiz gibi bu denge kurulmadığı takdirde, Metin Toker'in deyimiyle:

«Bu ne kadar gecikirse, ters fikir akımları o işin yerine getirilmesini o nisbette güçleştirmektedir. Bunu Türkiye'de yapabilecek tek kuvvet ise... türlü izm ve yüz altındaki kriptolardan ayrılmış bir CHP'dir.»

Demek, CHP iktidara geldiği zaman izm'lerin gelişmesini engelleyecektir. Çünkü bunlar Türkiye'nin dengesini bozmaktadır. Oysa, CHP'nin takibi ettiği gelişmeler, asıl bürokrasinin dengesini bozmaktadır. Ferryat ve küfür bunun içindir.

Ferruh Doğan

— Hey! Adalet Hanım... Artık Gözünü Aç!..

Sosyalist Açıdan Doğu Sorunu

● Türkiye'de doğu sorunu yıllar yılı bir «tabu» haline getirilmiş ve zamanımıza kadar bu konuda gerçekçi bir araştırma yapmak olanağı sağlanmadığı gibi, yapılmış bazı araştırmaların da günışığına çıkartılması faşist çevrelerce önlenmiştir. Oysa bu sadece Doğu'ya özgü değil, bütün Türkiye halklarını yakından ilgilendiren bir sorundur. Ahmet Aras bu hafta başladığımız inceleme dizisinde Doğu Sorunu'na gerçekçi şekilde eğilerek sosyalist açıdan bazı değerlendirmeler yapmaktadır. Bu sayıda tarihsel gelişim verildikten sonra önümüzdeki sayılarda Doğu'nun sosyo - ekonomik yapısı, etnik ve ulusal sorunlar tahli edilecek, daha sonra Ortadoğu çerçevesinde anti - emperyalist mücadele çizgisi, Barzani olayı ve Türk Baasçılığı konuları üzerinde durulacaktır. Alt yapı - üst yapı meselelerinin ve Türkiye'de anti - feodal bir mücadelenin gerekip gerekmediğinin tartışıldığı şu sıralarda, Ahmet Aras'ın incelemesinin sosyalist stratejinin isabetle saptanması bakımından büyük yarar sağlayacağına inanıyoruz.

Ahmet ARAS

27

Mayıs'tan sonra perdede aralanınca tabular da yavaş yavaş yıkılmaya başladı. Tabu haline getirilmiş konulardan biri de Doğu sorunu idi.

Doğu denince birçok şey gelirdi akla - şimdi de öyle ya - Tabu herkesin kafasında başka başka anlamlarda kötü çağrışımlar yapıldı - şimdi de öyledir ya - Kimisine göre eşkiya, haydut diyarı; kimisine göre devlete başkaldırmış asiler beldesi; kimisine göre hagarat - sever insanlar ülkesiydi. Hele devlet memurlarının kafasında bu çağrışımın yaptığı burukluk, tarifi imkansız acılı bir kederdi.

Bütün bunların yanında müsbet çağrışım yapan bir özellik daha vardı Doğu'nun. Yağından, peynirinden, besili kuzu etinden söz açıldı mı gözlerinin içi güler, ağızlarından köpek gibi salya akardı burjuvaların, faşist bürokratların...

Fırat'ın Doğusu

1966 yılına kadar hükümetler, sık sık genelge gönderirlerdi, direktifler verirdi resmi dairelere. «Fırat'ın Doğusu İdari Yasak Bölge olduğundan, bölgeye her ne suretle olursa olsun giren turistlerin derhal bölge dışına çıkarılması için gereği...» emrediliyordu. Fırat'ın Doğusu olarak kabul edilen yerlerin ismi sayılınca, yanlışlıkla (!) Fırat'ın batısındaki yöreler de sıralanıyordu. «Gözümne bakın ne demek istediğimi anlarsınız» kabilinden Kürt - PARDON - Kürtçe konuşan vatandaşlarımızın oturduğu bölge idarece yasaklı bölge idi. Yalnız bu kadar mı? «Mahrumiyet Bölgesi», «Tehlikeli sınır bölgesi», «Zamanık bölgesi», «Zıkkımlanma bölgesi», bilmem daha ne bölgesi... Bir de efendime söyleyeyim, sevgili dostumuz (?) ve büyük müttefikimiz Amerika'nın, güvenlik bölgesi olarak kullanmak üzere atom mayınlarını döşemek istediği nükleer mayın bölgesi... Düşünün bir kere, Amerika'nın Doğu Anadolu'nun nire...

Ve baskıcı yönetimler Doğu'yu kasden bu hale getirirken vatan - millet adına hareket ettiklerini söylerler.

Anadolu halkını vatan - millet sözleriyle kandırma maharet kesbetmiş hakim sınıf iktidarları suçluluklarını örtbas etmek için çeşitli tertiplere girişmekten de geri kalmamışlardır. Özellikle son zamanlarda Doğu'daki devrimci gelişimden ürkenler, çeşitli numaralar çevirmekten geri kalmıyorlar. Bazıları da yanlış görüşlerini, bu sorun üstüne spekülasyona girişmekle doğrulamaya çalışmaktadırlar.

Ne zaman ki fakir Anadolu halkı devrimci uyanış çizgisinde bir kıpırdanma göstermişse, hakim sınıflar böyle bir gelişmeyi engellemek için, kırmak için çeşitli tertip ve oyunlara girişmekten geri kalmamışlardır. Doğu için de bu böyle olmaktadır. Ne zaman halkın ezikliğini, sefaletten

kurtulmasını hedef tutan bir eylem çımuşsa, hakim sınıflar kalayı basmışlardır: «Doğu'da Kürtçülük yapıyorsa», «Doğu'da isyan var», «Kürt devleti kurulmak isteniyor», «Barzani Türkiye'den guraları, buraları istemiş», vesair gibi taktiklerle haritalar - maritaller yayınlıyarak ortaklığı bulandırmakta, özellikle her türlü eylem Barzani'ye bağlanmak istenmektedir.

Burjuva basını da bu konuda elinden geleni ardına bırakmamaktadır. 1967 yaz aylarında yapılan Doğu Mitingleri sırasında bu tip tertipleri açık açık gördük.

İçin kötüsü mes'eleleri bilmiyen batılı devrimciler de bu çeşit tertiplere çoğu zaman kanmakta, ters pozisyonlara düşmektedirler. Bunda faşist eğitimin kafalarda yaptığı şartlanmanın da payı yok değildir. Beri yanda bir kısım batılı devrimciler, ağa tavırlı sosyalist görünen bazı doğulu akranlarının tavırlarına bakarak Doğu Sorunu karşısında çok yavan bir tavır takınmakta ve hakim sınıfların ekmeğine bilerek veya bilmiyerek yağ sürmektedirler.

İşte bu yazı serisinde biz, «Doğu Sorunu»nu tarihi perspektifi içinde etnik ve sınıfsal temellerine oturtarak, gücümüzün yettiği nisbette tahli etmeye çalışacağız. Bunun için de bugün Ortadoğu'daki oluşumları, bu gelişmeler doğrultusunda halkların devrimci mücadele çizgisini, emperyalizmin bu gelişmeler karşısında takındığı ve takınacağı tavırları da inceleyeceğiz. Bu arada çeşitli spekülasyonlara konu olan Barzani hareketi üstünde de duracağız.

Şunu öncelikle belirtmeliyim ki şimdiye kadar «Doğu Sorunu» üstünde yapılan tartışmaların çoğu tek yanlı, tek yönlü olmuştur. Kimisi sorunu bir idari problem, kimisi etnik, kimi de sadece sosyo-ekonomik olarak ele almıştır. Bunun yanında «Kürtleri sürmek» teklifini yapan fanatikler de vardır. Bu fanatiklerin söylediklerini ciddiye alıp üstünde durmayacağımızı belirtmeye lüzum yok. Bunların ötedenberi emperyalistlerin fakir Anadolu halkını karanlıkta tutup sömürmek için kullandıkları ırkçı pylonlar olduğunu herkes bilmektedir.

Yakın tarihe bakış

1514'ten sonra Osmanlılar Doğu Anadolu'ya hakim olunca bölgeyi üç eyalete ayırdılar. Bu eyaletlerin de bünyesinde birçok sancak beyliği vardı. Şerefname'ye göre Yavuz'un Doğu'yu fethetmesinde İdris-i Bitlisi adlı bir din hocasının büyük yardımı olmuştur. Ağiretler ve Mir'likler arasındaki çatışmaları çok iyi bilen Bitlisi Molla İdris, Yavuz'a bir nevi danışmanlık yapmıştır. Yavuz da Bitlisi'yi hizmetlerinden dolayı taltif etmiştir.

Eski Mirlik temeli üstüne tepekök eden Şark eyaletlerindeki toprak

Doğulu ağalar batının ağalarıyla elele vererek çıkarlarını sürdürürken doğunun yoksul halkı birtakım tabular yaratılarak çile doldurmağa terkedilmiştir.

Osmanlı toprak rejimine benzer şekilde beraber, bazı hususlarda ayrımlıklar gösterir. Bu özelliği gösteren temel faktör şudur: Merkezi idare (Osmanlı Devleti) tımar beylikleri ile icabında azledip sülalece toprağa tasarruf hakkından mahrum edilebilir halde, bu eyaletlerdeki azil yetkisi ve toprağı tasarruftan mahrum etme yetkisini bütün sülaleye tegmül ederek kullanamazdı. Mahalli bey azilelebilir, fakat onun yerine oğlu, oğlu yoksa en yakın akrabası geçirilebilir. İşte bu esastan fark Şark feodalizminin tamamen ayrı bir nitelikte olduğunu göstermektedir bize.

19. Asrın başlarına kadar şarkta yerli feodaller, merkezle zaman zaman sürtüşmüşler, fakat bu sürtüşmeler hiçbir zaman devletin varlığını tehdit eden bir niteliğe kavuşmamıştır. Sanayi devriminden sonra Osmanlı uyruğunda bulunan halklar arasında milliyetçi akımların gelişmesi, Doğu'da çok daha ayrı bir yapıya sahip olan Ermenileri daha reaksiyoner bir duruma getirmiştir. Ermenilerdeki milliyetçi gelişmeden Kürt aşiretlerinin de etkilenmemesi düşünülemezdi. 1806'daki Kürt Mustafa Paşa isyanı, çok az da olsa bu etkileri bünyesinde taşımıştır. Yalnız burada mübalağaya düşmemek lazımdır. Kürt Mustafa Paşa'ya yapılan bu sanat belki de O'nun lakabından ileri gelmektedir. Biz de bu niteliği, isyanın geçtiği bölgenin etnik niteliğine ve Mustafa Paşa'nın lakabına bağlarsak daha az hataya düşmüş oluruz. 1850-60 yılları arasında çıkan Kozanlı Abdullah Bey'in isyanı üstünde de kesin bilgilere sahip değiliz.

1878-80 yılları arasında olan Nehri İsyanı'nın milli nitelik taşıdığı ileri sürülenler de çoktur. Bunun da ne derece doğru olduğunu saptıracak kesin bilgiler yoktur elimizde. Seyyit Ubeydullah'ın liderlik ettiği bu geniş kapsamlı hareketin temel amacı Alevisleri temizlemek olmuştur. Urmiye'ye (Rizaiye) kadar gelen isyancılar, Urmiye'yi muhasaraya alırken merkez dinlememekle hem Osmanlı Devleti'ni, hem de İran Devleti'ni hedef almış, hareketi devletlerarası bir hareket haline getirmişlerdir. Burada dikkati çeken husus, bu hareketi İran ve Osmanlı Devleti'nin elele vererek bastırması ve müzakere yoluyla neticeye bağlamış olmalarıdır.

O zaman çok güçlü olan Ermeni teşkilatçılığının Kürt aşiretleri üzerindeki etkisini bu şekilde müşahade eden Sultan Abdülhamit, karşı tedbirler almaya girişmiştir. Yirmi bin kişilik disiplinli ve düzenli Ermeni ordusuna karşı bir güç yaratmak, ancak merkez yetkilerinin kısmen yerli beylere devri ve beylere alay kurdurmakla mümkün olurdu. Bu fikirden hareket eden Abdülhamit 1891 yılında Kürt beylerini İstanbul'a davet ederek ve birçok hediyelerle taltif ederek kendilerini alay kurmakla görevlendirdi. Kurulan 36 Hamidiye alayının reislerine, aynı zamanda tasarruflarındaki topraklar ebediyen

kendilerine ait olmak üzere fermanlar verdi. Verilen ferman ve hediyeler aynı zamanda aşiretler - aram çatışmaları da körükleyecektir. Örneğin «Hesenas» aşiretiyle «Sipki» aşireti, Sultan tarafından «Hesenas» aşireti reisine verilen altın bir tütün tabakası yüzünden birbirine girmiş ve aralarındaki çatışma uzun yıllar sürmüştür. Aşiretler bir taraftan bu şekilde birbirleriyle kavgaya tutuşurken, beri yandan Ermenilerle çatışmaya ve Ermenilerin mallarını talan etmeye başlamışlardır. Bu anarşi ve talan havası nihayet giderek 1915'te büyük bir katliamın tezahülüne varmış ve neticelendi. Bizim tarihçiler, her ne kadar İttihat ve Terakki'elleri masum kılmak gayesiyle Ermeni Devleti planlarından söz ediyorlarsa da bu, gerçeğe tamamen aykırı düşmektedir. Ermeniler eskiden beri kendi başlarına bir organizasyon içinde olagelmışler ve merkezli idareye karşı bu nitelikteki haklarını devletlerarası planda hukuki ve fiili antlaşmalara bağlı kılmışlardır. Kaldı ki Ermeni Devletinin kurulması mes'elesi olaydan üç yıl sonra, 1918 yılında söz konusu edilmiştir.

Şeyh Sait İsyanı

Çok iyi bilinen bir gerçektir ki, Doğu'da 1878 Nehri İsyanı'ndan 1925'e kadar hiç bir isyan hareketi olmamıştır. Böyle bir isyan hareketinin olmamasında yukarıda söz konusu ettiğimiz aşiret statüsünün etkili olmakla beraber, Kürt ve Türk halklarının asırlar boyunca yanyana, iç içe kardeşçe yaşamış olmalarının payı büyüktür. Bu, iki halkın düşmanlığına maruz kalan vatanlarını birlikte savunma içgüdüsünden ileri gelmiştir aynı zamanda. Lozan'da batılı emperyalistlerin «Kürt» kozunu oynama isteklerine karşılık Türk halkıyla Kürt halkı tam bir dayanışma örneği göstermişlerdir.

1925'te Şeyh Sait İsyanı niçin patlak verdi? Bu hareket Kürt milliyetçiliğini hedef alan bir hareket midir? Gerçek bir hareket midir? İngilizler mi çıkardı bu olayı? Şimdiye kadar Şeyh Sait konusunda yazıp - çizenlerin hiç biri olayı tam bir tarafsızlıkla ve bilimsel kriterlerden hareket ederek ele almadı, diyebilirim. Şeyh Sait hareketini doğru tahlil etmek son derece gereklidir. Çünkü bu olay bir bölge halkının baskıcı yönetimler tarafından toptan cezalandırılmasına vesile olmuştur. Baskıcı yönetimlerin bu yanlış politikası aynı zamanda halkları birbirine yabancılaştıran bir politika olmuştur.

Hemen söyleyelim ki, Şeyh Sait hareketi milli niteliği olan bir hareket değildir. İdam edilen bazı Kürt milliyetçilerinin (Miralay Cibrani Halit, Doktor Fuat, v.s.) hareketle ilgili veya en az direkt ilgisi olmadığı

da bilinmektedir. Şeyh Sait'in Kürt Teali Cemiyeti'yle olan ilişkilerinden ötürü dolaylı olarak böyle bir fikre varanlar da vardır. İlgisiz olsa bile sadece Kürt ileri gelenlerinin megru örgütü olan Cemiyet, o zamana kadar böyle bir fonksiyonu hiçbir şekilde benimsememiştir. Cemiyetin tek gayesi, beylerin ve geyhlerin idareye karşı statüsünü kişisel planda tanzim etmek olmuştur. Bunun için en azından şu soru sorulmalıdır: Bu hareket, Kürt Teali Cemiyeti'nin tertibi ile olduysa, Cemiyetin başkanı Seyyit Abdülkadir İsyan sırasında neden isyan bölgesinde değil de İstanbul'da bulunuyordu? Veya Şeyh Sait Cemiyetle dayanışarak harekete geçtiyse nasıl oldu da Seyyit Abdülkadir'e diğer cemiyet mensuplarını haberdar etmedi. Seyyit Abdülkadir'i takibetmiş olan o zamanki emniyet mensubunun da ifadesinden S. Abdülkadir'in isyandan habersiz olduğunu kolaylıkla çıkarmak mümkündür.

Hareketin bir İngiliz tertibi olduğu da gerçeğe uymamaktadır. «İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye» adlı araştırmasında Erol Ulubelen, hareket sırasında İngilizlerin Diyarbakır'a silah katalogları gönderdiklerini söylemektedir. İngilizlerin silah değil de silah katalogları göndermiş olması bu ilginin derecesini yeteri kadar göstermektedir zaten. Zamanla başbakan İsmet Paşa Ulus Gazetesi'ne naklettiği hatıralarında (30-31 Mart tarihli Ulus Gazetesi) «Elimizde Şeyh Sait hareketinin İngiliz tertibi olduğunu gösterecek belge yoktur» demektedir. (Ortadoğu Bölgesi'nde emperyalizmin oynadığı rolü ilerideki yazılarımızda inceleyeceğiz).

Diyarbakır İstiklal Mahkemesi'nde ki ifadesinde Şeyh Sait «Bizi harekete geçiren tek sebep Hilafetin kaldırılmasıdır. İslam ümmetinde halifesiz ölen bir müslüman mürdar olmuş sayılır» demıştır. (Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam). Gerçekten Hilafetin kaldırılması, tekke, zaviye ve medreselerin kapatılması, v.s. gibi olaylar, Şeyh Sait hareketinin çıkmasına sebep olmuş temel etkenlerdir. Bunun yanında üst yapıda yapılan çeşitli değişiklikler (Kıyafet Kanunu), buna vesile olmuştur. O zamana kadar tam bir yetkiyle topluma hükmetme alışkanlığı içinde olan Şarktaki hakim sınıfı, yeni kısıtlamaları kaldıramamış, buna tepki göstermiştir. Bunun örneklerine yalnız Doğu'da değil, Batı'da da rastlamak mümkündür. Yalnız şu var ki, Doğu'daki aşiret ve tarikat sisteminden ötürü bu hareket batıdakinden farklı olarak çok daha geniş kapsamlı olmuştur. Bütün bunlar Şeyh Sait Hareketinin tamamen sınıfsal bir hareket olduğunu göstermektedir. Yalnız burada dikkati çeken bir husus var. Hareket sırasında diğerleriyle birlikte, hükümet tarafını tutmuş olan aşiret liderleri ve geyhler de sürgün edilmişlerdir. Bundan sonra başbakan olarak İsmet Paşa'nın Doğuda yürüt-

tüğü ırkçı politikası, karşı alternatifi (Kürt milliyetçiliğini) yaratmaktan geri kalmamış, karşı tepkileri 1940 yıllarına kadar devam etmiştir. 1925'ten 1940'a kadar devam eden çatışmalarda doğulu hakim sınıfları önemli bir kesimi batılı hakim sınıfla bütünleştirmemiş ve bütünleştirmemiş doğulu hakim sınıfı bu kesimi «Kürt Milliyetçiliği» sloganını kullanmıştır geniş çapta. (Zilan, Deram, Ağrı, v.s.) 1940'tan sonra yeni oy mekanizmasıyla durum değişmiş, çatışmaların ve baskıların liderliği yapan hakim sınıfın bu kesiminin büyük çoğunluğu Batılı hakim sınıfla bütünleşerek hiçbir şey olmaması gibi kardeş kardeş sömürtye birlikte iştirak ederek makbul ve makul vatandaşlar mertebesine yükselmişlerdir.

Son olarak 1967 yaz aylarında yapılan Doğu Mitinglerine Doğulu ve Batılı hakim sınıfların elbirliğiyle karşı koyması, müsterek sömürtye devam ettirebilmek için ne derece bilinçli bir dayanışma içinde olduklarını gösteren örnek bir olaydır.

1967 Doğu mitinglerinde Doğu halkının kullandığı sloganlar, hakim sınıfların bu harekete neden karşı çıktığını açık seçik ortaya koymaktadır. (*)

— Doğulu kasıni hakların için çalı, didin. Hak istemekle birlik olmaz.

— Faşizme ve emperyalizme karşı savaşan bütün halklar ve yigit savaşçılarla beraberiz.

— Batıya Medeniyet, Doğuya Cezalet, Neden?

— Jandarma değil öğretmen istiyoruz.

— Karakol değil okul istiyoruz.

— Doğu - Batı yoktu diye unutulduk.

— Doğunun kadri açlık, işsizlik, hor görüme, Batı vatan, Ya Doğu ne?

— Doğulu insanlığını ve vatan-daşlığını mutlaka kabul ettirecektir.

— Batıya Fabrika, yol, Doğuya Komando, Karakol.

— Batıya İmar, Doğuya İstisamet.

— Milli Gelir : Manisa 2350, Ağrı 500, Aydın 2500, Hakkari 250.

— Anayasa ilerde, onu geri itmezsin.

— Dıpcık değil uzanan el isteri-

— Beg yıllık plân, Hepsi yalan, Doğulu uyan.

— Yaşama Hürriyeti, insanlık hürriyeti, okuma hürriyeti istiyoruz.

— Bölücü değiliz, eşitlik istiyoruz.

— Doğu sürgünlerin yatağı de-

— Lâfi bırak, doğuya bak.

Tarihi gelişime bu şekilde kısaca göz attıktan sonra, bugün Doğu Anadolu'da mevcut mülkiyet ve iktidar biçimini, ondan sonra da sorunun etnik yönünü tahlil etmeye çalışalım.

(*) İsmail Besikçi, Doğu Mitinglerinin Analizi s. 11 vd.

HARCAYAN, HARCANAN VE HARCATANLAR

● Türkiye'de cumhuriyet döneminin en çok sözü edilen girişimlerinden biri şüphesiz köy enstitüleri denemesidir. Köy enstitüleri Türkiye'nun eğitim ordusuna binlerce değerli genç kazandırmıştır. Ancak kapıkulu bürokrasisinin köy enstitülerini hangi nedenlerle kurdurduğu ve sonra kapatılmasına neden gerek duyduğu tam açıkça kavuşturulamamıştır. Değerli öğretmen Asiye Eliçin, eşi rahmetli Emin Türk Eliçin ile birlikte yürüttüğü toplumcu mücadelelerinde edindiği gözlemlere dayanarak Köy Enstitüsü denemesini sosyalist açıdan değerlendirmektedir.

Asiye ELİÇİN

Köy Enstitüleri, CHP iktidarının çıkarcı kanadının geçici gâflerinden, I. İnönü'nün yanlış hesabından ve «Yapı» emri alınca canla - başla çalışıp yapan, «Dur!» emri ile de yavaşça ortaldıktan silinen iyi niyetli emir ve memur kullarının çabısından doğdu...

TÜRKİYE Cumhuriyeti'nin adına ve kavramına en uygun, en büyük ve en olumlu - eylemi olan Köy Enstitülerini kapatmak ve ondan geride kalan değerleri yoketmek çabasının nedenlerine artık, daha gerçekçi ve sosyalist bir açıdan bakarak, değerlendirmek gerekmektedir.

Köy Enstitülerinin değerli üniteleri olan çileli öğretmen ordusu ve yazarları, yayla havası gibi temiz, kaynak suyu gibi duru kafa ve gönülleriyle, kendilerini yaratma ortamı sağlayan kurucuları için bir bağlılıkla seviyor ve savunuyorlar; yıkılan Enstitülerini savunulması onların savunulması ile birlikte yürütüyorlar... Ancak, Enstitülerini savunmadaki yürekli direniş, temel fikirlerdeki çözümsüzlükten ötürü, fikren tam destekli olamamaktadır. Temelde yatan yanlış, kendini bu davanın içinde sayanlar için, bizzat çehreli toplumcu aydınların, köy enstitüleri sorununu incelemekten, üstünkörü, anlamama ve zorlama yorumlara girişmelerinden daha önemlidir...

Köy enstitülerini bir - iki kahramanın yaratması, bir denegün de yoketmesi inancı, sosyal, ekonomik ve politik koşulları yoksamak, yada bunları ikinci derecede etken saymak, büyük bir yanılgıdır. Bu yanılgının düşüncelere verdiği bulanıklık ve karışıklık, davanın savunucularını bireyciliğe saplatıp bocalattığı gibi, bugünkü bozuk - düzenin sürdürülmesinde çıkarları olanların da işine yaramaktadır.

Köy enstitülerinin daha 944'lerde sallanmaya başlayıp İnönü iktidarında ve O'nun eliyle 950'de son nefesini verecek duruma getirildiği gerçeğini ES geçemeyiz! Böyle yaparsak, CHP'den hâlâ umarlıyız ve Ortanın Solu yutturmacasına kanmışız demektir ki, bu yanılgıdan da öte bir akendikendimizi aldatmak demektir!

● Halk Partisi ve İktidarını Mevdana Getiren Belirli unsurlar:

Şimdi, savunduğumuz fikir ve görüşümüzü iyice belirtmek için, Halk Partisi iktidarının 938'den önceki durumuna kısaca bir göz atalım:

Halk Partisi iktidarı Atatürk

Devrimciliği yanına -kadroso ile birlikte- Osmanlı Devlet düzenini de aktarmış, yani Osmanlı'nın köylüyü sömürmek temel prensibini de birlikte kabullenmiştir. Ama onun sadece, değişen koşullara fazla aykırı düşen sivilizasyon tırpılamıştır. Böylece, eski Kapıkulu, yerel yönetici olan, yönetici memur kadrosu, üst tabakaların temsilcileri olan, toprak ve köy ağası, köy ve kasaba mütegalibesi, ahr - satar Osmanlı burjuvası ile bir iç koalisyona sahip bu ortaklarına B.M. Meclis'i de ayrı ayrı temsilcilik hakkı tanıyarak, müşterek saltanatlarına -Meclisten dışardan bıraktıkları- emekçi halkın, köylünün üstüne kurmuştur.

Tüm pazarlıklarını kendi üstüne yapıldığı, nüfusun yüzde doksanı olan emekçi, köylü sınıfı sembolik olarak ta 936'lar da harmandan tutulup getirilerek Meclis'e oturtulan, köylü Satı Kadın ile temsil edilmiş oldu.

Yapılacak reformlara ses çıkarmamaları için, bürokrat devrimciler, koalisyona ortaklarına

gerekli çıkaryolları sağlamış, seslerini kısmışlardır... Reformlar konusunda bu yolla taviz vermeyi sağladıkları gibi, gerektiğinde taviz bile almayı elde etmiştir Kapıkulu... Hiçbir insancıl inanca aldırmayan bu çıkarıcı güçler, ayrıca Ata'nın o zaman yurt ölçüsündeki büyük manevi gücünü de biliyorlardı... Onun için de Ata'nın ufak -tefek gözdağlarını hogörüyor, yeni rejimi eskisinden daha kârlı buldukları için de huzur duyuyorlardı... İçinde bulundukları bu rahathık, onlarda eski kuşakları yitirmiş, eskiden rahat bir sömürü için besleyip koruduğu din adamlarının ve müesseselerinin reformlara kurban gitmesine göz yummuştur. Çünkü şimdilik ona muhtaç değildir, ileride gerekirse, o zaman düşündür... Onun bu düşüncesi, laiklik ilkesinin yerine oturmamasına -geçici olarak- yarar... Ekonomik bir temeli olmayan din kurumları, çıkarlar için özel olarak beslenince önemli bir mesele daha halledilmiş olur... Bu ortam yaratılınca, savaş ve sonrasında din adamlarına verilen önem değerini yitirdi ve B. M. Meclis'i'nden sarıklı başlar tezelden temizlendiler...

İmtiyazlı tabakanın Batılı gibi yaşamayı getiren reformlar hoşlarına gitti, lüks yaşamayı çabuk benimsediler... Onlara bu lüks hayatı sağlamak için lok-

ması satılan yoksul halk açhktan, hastalıktan kırılırken onların bir elleri balda, bir elleri yağdadır. Artık dübbe giyip fes eğdirip bol cariyeli hareme gitmekten, frak ve silindir şapka giyip balolara gitmek daha çekici gelir...

Ne var ki, köylü efendice bir uysallıkla ne denli alın teri döke de, koalisyona saltanatının bu giderlerini karşılayamaz hale gelir. Kurtuluş Savaşı'nda ve daha önce verdiği yurt kurbanlarının yokolan iş gücünü, sakat gaziler, yaşlı erkekler, dul gelinler doldurmaya çalışmakta, genç bir öküz beş insana bedel bir değer taşımaktadır. Kara sapana eşekle birlikte koşulan gelinin avuç avuç ürettiği tahıl vergiye yetmemektedir. 15 lira verginin karşılığı yarım ton arı buğdaydır... Onun sefaleti kitaplara sığmaz. Küpündeki bulgur ve ununa kadar tahsildarın aldığı yetmiyormuş gibi, jandarmalardan yedikleri dayak da cabasıdır. Jandarma yol salgısını veremiyen köylüleri sürek avı gibi sürer götürür köyden, uzaklardaki yol yapımına. Çıplak ayak, yarım çarık, boğ mide ile döktükleri terin kârı demiryol yapımından ünlü milyon müteahhitlerin kesesine akar. Aç kalan, elinden yiyeceği alınan köylü, yabani ot yiyerek zehirlenir, bazan da ölür. Bu olaylara tanık olup isyan eden genç Cumhuriyet öğretmeni, ya-

zalarıyla bu millete gerçek bir sahip arar. Kısa sürede de o sahibin ancak köylünün kendisi olacağı gerçeğini, Onu hapse atıp türlü sıkıntılara sokan yöneticiler öğretecektir kendisine... Ve ilk öğretmen kurumu böyle başlar.

Gittikçe alt ve üst tabaka arasındaki -zaten derin olan- uçurum gittikçe daha da derinleşmektedir. Devrim ve reformların, yoksul halka fazla birşey getirmediğini gören reformcu, ülkücü bir ruh kazanmış, şartlanmalardan korunabilmiş genç aydınlar hayal kırıklığına uğurlarlar. Çıkarısız bir inan ve güçle yönetimi eleştirmeye, doğruları savunmaya savaşır. Bir yandan Batının düşüncesi ve söz özgürlüğünü milletine hediye ettiğini övünüp duran iktidar, öte yandan düzensizlik ve olumsuzluklara karşı çıkış ve direnişleri, amansız bir zorbalıkla bastırıp susturmaya, yada para ve mevkilerle satın almaya uğraşır... En korktukları kimseler ise, hiçbir yolla satın alınamayan, doğruları açık, zindan, işkence bahasına savunulardır. Bu yurt ve halkseverlere, en amansız cezaları vermekte iktidarın bütün ortakları hemfikir ve yekvücuttur... Bu yüzden ortaklıklarının geleceğini - bu zararlılara karşı garantiye alırlar... Zaten var olan siyasal polis teşkilatına, Doğuya, Batıya örnek (!) bir güç ve ehli-

Dev-Güç Böyle Olmaz

● Birlik sosyalist örgütümüz TİP'e ve ANT yazarlarına zaman zaman çamur atılmaktan çekinmeyen Türk Solu, 76. sayısında ağıktan açığa saldırıya geçmiş, gerçek devrimcileri en çirkin kelimelerle suçlamaya kalkmıştır.

Şüphesiz, emperyalizmin pençesindeki bir ülkede sosyalizme geçiş kolay olmayacaktır. Evvela emperyalizmin ülkemizdeki ilişkileri kesilmelidir. Önce «Tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye kurulmalıdır.» Bu tür anti - emperyalist bir savaş sosyalizme giden yo-

lun bir aşamasıdır. Fakat anti - emperyalist savaş verdiğimiz diye, iktidar kapmak için emperyalist güçlere kuyruk sallayanlarla güç birliğine gitmeye kalkışırız, bunun adı «davaya hizmet» değil, «davaya ihanet» olur. Şunu akıldan çıkarmamak gerekir: Bir zincir, ancak en zayıf halkası kadar kuvvetlidir.

Bizdeki bütün ilerici güçlere kumanda ettiğini sanan bazı millî demokratik devrimci sosyalistler (!) işi o raddeye getirdiler ki, «sosyalizme sözcüğünü ağza almak büyük bir günahmış gibi tanıtıldı. Neymiş efendim? Asker - sivil bürokrat ve aydın zümrelerle diğer bazı millî güçler «sosyalizm» deyince ürkerlermiş... Acaba diğer sınıf ve tabakalarla güçbirliğine gitmeyi düşünerek devrimci cepheyi parçalamayı hayalleyenler, cephelemleri sosyalistlerden başka kimleri buldular?

Güçbirliği sınıflar arasında olmuştur... TİP, millîci

çıkırları rolü gerçeklere yüzün sınıf ve tabakalara parti kapılarını açıp tutuşuna, onlara anti - emperyalist mücadelede çağırıldığına göre, emperyalizme kuyruk sallayan partilerle güçbirliğine gitmenin ne anlamı var? Yoksa şimdiye kadar devrimciliğinden şüphe etmemeye çalıştığımız Türk Solu bambaşka hesapların peşinde midir? Devrimci cepheyi parçalayıp çökerterek, emir ve kumandalarında olduğunu iddia ettikleri gerçek sosyalistleri başka partilere mi kaydırmayı düşünüyorlar?

ANT'çı yazarların ve TİP'çi sosyalistlerin CHP ile anti - emperyalist bir cephele birleşilemeyeceğini çok önceden söylemeleri ve son CHP bildirisi ile bu iddianın doğrulanması, yanlış yolda olanların akıllarını başlarına getireceğine, iyice saldırganlıklarını artırarak devrimcilerle hakaret yağdırmalarına yaramaktadır.

Elbette bütün partilere rey veren seçmenlerin büyük çoğunluğu yurtseverdir, va-

findan sömürülmesini arzulamazlar. TİP ve gerçek devrimcilerin görevi, siyasal örgütlerle güçbirliği kurmak hayallerine kapılmak yerine, o siyasal örgütlere eskiden oylarını vermiş yurtseverleri uyarak anti - emperyalist cepheye kazandırmaktır.

TİP ve ANT'çı yazarları bu olumlu yönde yürüyerek anti - emperyalist savaşlarını vermektedir ve her türlü baskıya, teröre, provokasyonlara rağmen savaşlarına devam edeceklerdir.

YÜKSEL TÜRK
(Çemberlitaş - İstanbul)

Küçükömer'in Kitabı

● Hakkında dedikodusu yapılan kitabınızı okuduk. Memleketimizde solcu düşüncüler içindeki yerinizi iyice belledik. Osmanlı ve Cumhuriyet bürokratinin topluma tarihî gelişiminde oynadığı

Köy enstitülerinde yapıcılık öğrenen köy çocukları (solda), Köy ve köylü üzerine oynanan oyunun başaktörleri, İnönü ve Bayar (altta).

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Satranççının sonu

AP'nin, önümüzdeki seçimlerden sonra tekbaşına bir hükümet kuracak kadar çoğunlukla çıkamaması halinde, bir CHP - AP koalisyonu düşünmeler, benimsiyenler, önerenler vardı. Çünkü oy çoğunluğuna dayanan iki büyük partinin memleketi yönetmesi, siyasi iktidardan huzur, istikrar, kuvvetli hükümet bekliyen çevrelerin işine geliyordu. Sadece içteki birtakım çevrelerin değil, dıştaki birtakım çevrelerin de işine geliyordu.

Fakat görüyoruz ki, bu varsayım artık suya düşmek üzeredir. İsmet Paşa'ya yakınlığı bilenen Metin Toker böyle bir varsayımın hiç bir zaman gerçekleşmeyeceğini, daha ortada fol yok, yumurta yokken yalanlayıverdi. Kesin bir dille yapılan bu yalanlamanın kaynağı nedir? diye soramazsınız. Her gün İsmet Paşa'nın sofrasında, yakınında ne siz bulunuyorsunuz, ne ben bulunuyorum. İsmet Paşa'nın çevresinde böyle şeyler şimdiden konuşulmaya başlamıştır ki, «düşün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü?» kabildinden Toker künse ağzını açmadan, AP ile CHP'nin bir koalisyonunda birlikte bulunamayacaklarını ortaya atıvermiştir. Metin Toker, sadece AP ile CHP'nin bir koalisyonunda birlikte bulunamayacaklarını söylemekle yetinmemiş, koalisyon yapılamadığı takdirde çıkacak sakıncalara da bir çözüm yolu bulmuş ve göstermiştir. Hükümet kuramayacak kadar bir çoklukla seçimlerden çıkacak olan AP, hükümet kurmada zorluğa uğradığı zaman, CHP onu namerde muhtaç komayacak, destekleyecek, gerekli güven oyuna katkıda bulunacak, hükümet kurmasını sağlayacaktır; CHP oylarının desteği ile pekiştirilecek bir AP hükümeti işbaşına gelecektir. Diğer küçük partilerle flört etmesine, onların desteğini dilemesine ihtiyacı kalmayacaktır. CHP'nin oy desteğini alan AP hükümetinin, her çırpışta dizginleri CHP'nin elinde olacaktır. Siyasi düzlemde:

«Benim istediklerimi yapmazsan, desteğinden yoksun kalırım. Seni deviririm ha!» tehdidi ile, daima, karşı karşıya bulunacaktır. Hükümeti kurduktan sonra da, AP:

«Seçimleri takip eden bir yıl içinde seçime gideceğim...» taahhüt ve sözünü verecektir.

Durup dururken, bu çözüm yolu Metin Toker tarafından niye birdenbire ortaya atılmıştır? Halen CHP ile AP arasında, aslında, bir çok seçim öncesi anlaşmazlıkları vardır. Bunlar, geri alınan Nizam Kanun tasarısı, TRT kanun tasarısı, boyveren ve gelişen İmran Öktem'in cenaze merasiminde geçen olaylardır. Bunları aralarında bir karara bağlamadan, bir çözüm yolu bulmadan, CHP'nin, AP'nin kuracağı hükümete destek olacağı vadinde bulunması, bunu Eccevit veya bir CHP sorumlusunun ağzından değil de Metin Toker'in ağzından kamuoyuna duyurmasındaki hikmet ne ola? Bunun üzerinde düşünmek gerekir. A-caba Pembe Köşk, CHP'nin bütün hiyerarşik yönetim dallarına, CHP'li seçmene rağmen, başka bir oyunun peşinde midir? Ger-

çi Metin Toker, Ortanın solundaki CHP'ye kendi sınırlamasına göre, aşırı solcuların sızmasını, düşüncelerini söylemesini, hatırlatır itiraz etmesini engellemiş, tümüne birden, kendi özel deyimiyle kriptolar sıfatıyla yakıştırmıştır. Bundan maksat da, CHP'nin desteğini bulacak bir AP hükümeti kurulması düşüncesine vaki olacak itirazları önlemek, bu itirazların aşırı solculardan geldiği ön yargısını öncelikle zihinlere yerleştirmek, itirazları yasak bölgeye itmektir. Bu da açıkça anlaşılıyor.

Bütün bunlar bilindikten sonra, AP yöneticileri böyle bir oyuna gelirler mi? Dizginleri CHP'nin elinde bir hükümet kurup, yeniden İsmet Paşa'nın oynacağı olmayı isterler mi?

AP seçmen kitlesi, AP'nin ardında bulunmuş güçler rıza gösterirler mi? Hazır bir seçime gidilirken yeni bir İsmet Paşa oyununa tekrar gelirler mi? Yahut, ya her-ro, ya merre diyerek seçimi çoğunlukla kazanmak için var güçlerini kullanmazlar mı?

AP ve CHP ile istikrarlı bir hükümet kurarak, CHP'de, TIP'te ve aydın çevrelerle sağlam güçlerde gelişen sol akımı ezme ve memleketi yönetmek fikri, minel kadim Feyzioğlu'nun tekelindedir. Hakkını yememek gereklidir. Yeni bir teklifle, Metin Toker aracılığı ile, bu hakkı İsmet Paşa yemek mi istemektedir?

Dış ticaret açığı Merkez Bankası hesaplarında korkunç bir biçimde artmaktadır, pahalılık almış basını gitmekte, Türk parasının yeni bir devalüasyona amade bulunduğu görülmekte ve iş çevrelerinin sözcüsü Vehbi Koç alarm işaretini vermekle iken CHP'nin bu dostça davranışının doğrultusu nedir? AP bir buçuk yıl daha iktidarda kalarak tüzden yıkılmaz mı? Bunun AP'iler görmeyizler mi? İsmet Paşa, İmran Öktem meselesini iyice büyütüştür. Bununla, dinci çevrelerden oy alamayacağını, bu oyları kenara ittiğini de belli etmiştir. Zaten 1965 seçimlerinde, İmran Öktem'in başkanlığını ettiği bir Yargıtay ilamına dayarak Nurculara savaş açmış, dinci çevrelerin oylarını yitirmişti. Bu kez bütün dinci çevreleri karşısına alarak, onların oylarına muhtaç olmadığını bir kez daha belirtmiştir. Nerden gelirse gelsin çok oydau yana olan CHP'iler de bu davranışını hüzünle seyretmektedirler. Peki varılacak sonuç?

Bizce sonuç, gerici diye nitelendirilen büyük kitlelerin oyunu AP'ye yöneltmek, AP'yi çıkmaza sokmak, oyların sahiplerini hüsrana uğratmak, oyların geçersiz hale getirerek, bu kitleyi AP'ye, AP'yi bunlara kordırmaktır. Böyle nisbeten birkaç yıl sürececek bir oyunun sahneye konmasına memleketin zaman ve tahammülü var mı? İsmet Paşa fiziksel zamanın kendisinden yana olmadığını bildiği halde böyle fiziksel bir zamana neden oynamaktadır?

Stefan Zweig'in bir hikayesinde bütün taşlarına hakim bulunan oyuncunun, son taşı oynamaya elini uzattığı zaman ömrünün yetmediğini, hepimiz, hatırlarız.

Özetleme

Bizim Batıdan aktardığımız MEDENİ KANUN'la girdiğimiz uygarlık çabası ancak, Osmanlı kafasına dıştan bir yaldız ve KAPIKULU Kadrosuna yönetilen Devletçiliğe eğreti bir yama olmuştur, çünkü:

Daha RÖNESANS'la uyanan Batı, bilim ve buluşlarıyla ticaretini dünya çapında geliştirmiş, zaptettikleri zengin kaynaklı sömürgeleri ile burjuvaziyi hızla geliştirip sepiştirmiştir. Böylece de liberal ekonomi yolundan tarihi gelişimini yapıp tamamiyarak, kapitalist aşamaya ulaşan Batı burjuvazisi, bu gelişim ve aşamaya paralel olarak, ekonomik - ideolojik ve sosyolojik yapıyı gereği ve sonucu olan bugünkü uygarlığını kazanabilmiştir.

XX. Yüzyılın başına kadar bu yolla kalkınmasını yapamamış ülkeler, kalkınmayı - gerçek sosyalizm dışında - artık bu yolla kazanma olanacağını yitirmiş-

lerdir. Hatta uzayda bog, verimli bir dünya bulsalar yine o yolla kalkınamazlar... Çünkü, kendi dünyamızdaki aşırı milli sınırlarımız bile tammayıp kendisine fakir ülkeleri ve insanlarını toptan ipotek ettiren dev kapitalist, yeni emperyalist Amerika, buradaki gibi uzaya da uzatır vantözlu kollarını.

Artık gerikalmış ülkeler için tek çıkar yol, iç ve dış sömür-genlere bilinçli ve kesin bir «hayır!» deyip köklü devrimini yapabilmek, yönetimi tabana indirip, emekçi halkın çıkarına ve faydasına dayıyabilmektir. Böyle yapılan bir devrim de yozlaşmış soysuzlaşmadan bir ülkeyi sosyalist yoldan kıldırması olur ve dış sömür-gene de ancak bu yolla karşı konur. Kalkınmanın başka çıkaryolu yoktur. Türk Devriminin baştan ve

sonradan, kabullendiği belli bir ideolojisi yoktu. Ama sosyalizm dışında, ikinci yol olan liberal yolu baştan seçse idi, mevcut temelle ve yine dış nedentlerle başarı kazanamazdı. Bunun tipik örneği ve kanıtı Celal Bayar'ın - O Bayar ki Atatürk'ün devrinde de millî burjuvazinin yaratılması görevini almıştı... - ne menem bir millî burjuva olduğuna apaçık göstermektedir. C. Bayar'ın 954'te Türkiye Cumhurbaşkanı olarak gittiği Amerika'da Amerikalılara verdiği beyanattan sadece bir pasajı Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı N. Nadi'den aktarıyoruz:

«Türkiyeye yapılan iktisadi yardım, zaten yükselmekte olan ekonomik binüveye kuvvetli bir müzahir olarak gelmiştir. Türk milletinin satın alma kudretinin artması ve standardının

yükselmesiyle memleket maddeli maddeleri için büyük bir pazar haline gelmektedir. Yeni kabul edilen bir kanun, yabancı sermayenin Türkiye'ye en müsait şartlar altında akmasını mümkün kılacaktır. Hulasa denebilir ki, Türkiye'de sarfedilen her dolar münbit bir toprağa ekilmiş refah ve bereket filizleri verecek bir tohum gibidir.»

Şimdi bu adamın döktüğü dil, mirasyedi tenbel bir Osmanlı haylazının apartmanlarını kiraya vermek ve yangıllı yatmak için kiracıya döktüğü dilden farklı mıdır, ve neresindedir millî haysiyet, millî burjuva bilinci O'nun?...

Gelecek yazımızda, İnönü'nün köy enstitülerini kurmadaki Osmanlılık hesabını inceleyeceğiz.

SALİH RIFKI GÜVEN
(Çanakkale)

General de Gaulle'in çekilmesinden sonra büyük sermayenin adamı Pompidou ile diğer burjuva politikacıları arasında utang verici bir pazarlık başladı

Mirası üzerine büyük pazarlıklar yapılan De Gaulle (üstte) ve büyük sermaye çevrelerinin başkanlık adayı Pompidou (solda)

General'in mirası üzerine pazarlık!

Hüseyin BAŞ

GENERAL de Gaulle'in köyüne çekilmesi yankılarına bütün dünyaya gittiği bir sırada, Fransa'da çeşitli politik formasyonlar arasında bir pazarlık başladı.

1 Haziran'da yapılacak seçimin başkanı adayları ya da temsil ettikleri partilerin durumlarına değinmeden önce, tekelci büyük sermayenin iktidarı ele geçirmesi, daha doğrusu elden bırakılmaması yönünde alenen giriştiği bezirgan pazarlıklara göz atmakta büyük yararlar vardır.

Fransa gibi çağdaş uygarlığın ve politik olgunluğun en yüksek düzeylerine ulaşmış bir ülkede halkın, başının gözü önünde çıkar pazarlıklarının sürdüğü, insanın zor kabullenmediği bir olgudur. Okuma yazma bilenlerin savısı yüzde 40'a

varmayan, basın ve haber araçlarının büyük bölümünün her zaman doğrudan doğruya değil, se bile, dolaylı olarak hakim çevrelerin dümen suyunda ve bu çevrelerin yararına «beyin yıkama» ve «uyutma» misyonunda kullanıldığı Türkiye'de halk sömürücülerinin sefil çıkar pazarlıklarını hiç kimseden esdige etmeksizin uluorta yapmaları, bir dereceye kadar anlaşılabilir. Ama aynı kaba farsın, aynı dozda, Fransa gibi «uyutma» olanaklarına Türkiye ile kıyaslanamayacak derecede baskın bulunduğu bir ülkede bırakın oynaması, oynamaya cesaret edilmesi bile yürekler acısındır.

Fransız insanı, gözü önünde oynanan bu sefil oyunu görmek zorundadır. Fransız olarak da, insan olarak da sorumludur bundan.

Gaullizm kuramcılığına kapı-

lanan Malraux'un «Gaullizm» yeniliği üzerine hiçbir gaullizm - sonrası temellendirilemez demesi boğusa değil. Colombey - les - deux - Eglises'in ebedi müzevisi, şüphesiz her geçen gün, elinde büyüttüklerinin arkadan sinsice ve usulca sokularak sirtına sapladıkları nankörlük hançerinin acısıyla kıvranıp durmaktadır.

• De Gaulle'e ihanet eden iki büyük sermaye hizmetlisi

Paris Match, Elysee'yi terkeden siyah Citroen'in ardından «Elveda mı, yoksa sadece bir allahısmarladık mı?» sorusunu soruyor.

Yaşlı savaşı, miras üzerine tepinip duran muhteris, nan-

Leconte ve Duhamel De Gaulle mirasından parsa bekleyenlerden

kör ve hoyrat büyük sermaye hizmetlisi yada Atlantik bende- al yetiştirmelerini hizaya getirmek üzere son bir daha dönüş yapma yeridir.

Tekelci büyük sermayenin dümen suyunda hizmet yarışına çıkan sağı, General'in politik mirasına bu denli hırsla çullanması ibret vericidir. Titanik'in son gecesi sanki... Önce büyük bir kargaşa. Sonra «cenaze»nin kalkmasını bile beklemeden «miras» üzerine en pespaye cinsten pazarlıklar...

Pompidou, bu Gaullizm'in «judası», tekelci büyük sermayenin truva atı, başkanlık için adaylığa muhkemce yerleşmek

için şimdiden şeytanla bile pazarlığa razı...

Gaullizm'in «judası» bir tane değil... Bir zehirli öpücük de, «kıyda tenis şortu, Dandy tavırlarıyla» parlak teknokrat Giscard d'Estaing'ten... Gaullizm kendisini politikaya aday zengin çocuğu... Rüyası, Fransa'nın Kennedy'si olmak, tabii yağan Kennedy'si... Ölçüler elden kaçırılmadan ile de birine benzetmek gerekirse, Fransızların Feyzioglusı... Evet, ne diyorduk? O da bir iktidar kemliği uğruna, «kuru tah» tatlarda yatmaya razı...

• Asıl miras kavgası başkanlık seçiminden sonra kopacak

Ama Gaullist partinin görüşündeki bu iki lideri arasındaki pazarlık da, uyuma da kolay olmadı. Bir pazarlık, evlere şenlik! Bizans hesapları yaya katır.

Gaullist partinin «şarh» da olsa, her zaman kuyruğunda arzi endam etmeyi huy edinen «Bağımsız Cumhuriyet»çilerin lideri Giscard'in başkanlık için aday bir formaliteden ibarettir. Ama bu tek bilinmeyenli denklemi çözmekte kimse zorluk çekmemiştir. Fransız Kennedy'sinin a. zında gevelediği isim, büyük sermayenin eski şövalyelerinden, 1925 modeli iktisatçı Antoine Pinay'dır. Oysa Pinay, pazarlıkta bir piyondur soylu teknokrat için... Ayrıca liderin bu abuk sabuk davranışına, Pompidou'cu arkadaşları da iyice içermişlerdir. Ama ne gam... Pazarlık bu. Üç aşağı beş yukarı nasıl olsa anlaşmaya varılacaktır.

Bir Amerikancı ve Go'cü eleman daha!

Milliyet Gazetesi eksik olmasın, sol köşesine kurulan Amerikancı yetmiyormuş gibi, şimdi de başınıza, hem de en hızlı cinsinden bir «golcu» eleman daha sardı.

Uzunur sesi çıkmayan bu beyzade, şimdi General'e de, Amerika'ya da hultus çıkıyor. General'in «Mamur ve müreffeh Fransasından, dünya çapındaki prestijinden» söz ederek nankör Fransızlara, «Ulu generalin ulu politikasını anlamayan Sikeleroz solas» veryansın giydiriyor.

Önce, Generali düştükten sonra da başkanmışçasına başına basacağını açıklayan Amerika'nın asaleti, ululuğu ve büyüklüğü konusunda şüphesiz en hızlı Osmanlı ka-sidelerini ve en azgın mandacıları gölgede bırakan, «asırı yağ»a değinelim.

Sevgili üstad,

Aradan epey zaman geçti, köprülerin altından akmadık su kalmadı. Artık Türkiye'de hem de en basit bir protokol gereğinden kalkarak Amerika'yı girin göstermek mümkün değil. Boşuna zahmet etme. Hem burada öyle ağır yağcılar var ki, bu konuda da hani öbür konuda kaldığı gibi yaya kalırsın. Hem orada çizimini çiz, dümenine bak, etliye sütlüye de karışma. Bu bir...

İkincisi, ne General, ne de Fransa senin bildiğin gibi değil. Bu konuda da ipin ucunu kaçırmışsın. «De Gol»ün ulu politikasını vağlamana devam et. Bu senin bileceğin bir iş. Ama şunu unutma. Fransa sandığın gibi müreffeh bir Fransa değil. Eğer öyle olsaydı, 10 milyon emekçi ek-mek parası için sokağa dökülmezdi mayıs - haziranda

Bilimsel analizler, generalin ülkesinde Fransız emekçisinin bunca zenginlik içinde yoksul bir hayat sürdüğünü, emeklerinin ürününün büyük bir bölümünü ise tekelci büyük sermayenin gövdeye indirdiğini tesbit etmektedir. General'in uzun kan ve dert yıllarından sonra Fransa milletine bir eşsiz huzur ve barış devresi getirdiğini iddia ettiği ülke, bugün geri kalmış bir endüstri ülkesinden öte bir şey değildir. 1963 Mart'ında yayınlanan resmi Mont Jole raporu bunu bilimsel olarak saptamıştır. Fransız endüstrisinde endeks 100 iken, İngiltere'de bu 154, Batı Almanya'da 178, Japonya'da 183, Birleşik Amerika'da 1230'dur. General'in eşsiz huzura ve refahın doruğuna ulaştırdığı ülkesinde resmi istatistikler 500 bin işsizden söz etmektedir. Gerçek gelir merdiveninin en ucu ile en alta arasındaki gelir farkı 1 ila 800'dür. Sadece bu bile Fransa'da emekçi yığınlarının feci durumunu ortaya koymaya yeterlidir.

«Golizm» Fransa'da 11 yıl tekelci büyük sermaye hizmetinde ve onun yararına, emekçi halk yığınlarının anasını ağılatmıştır. Ve gene sadece bu nedenle emekçiler, onun öncüsü devrimci partilerde bu soyguna elbette ki hayır diyeceklerdir. De Gaulle'in dramı kimin umurunda. Emekçi yığınların dramı var Fransa'da.

Fransa'yı Champs Elysee'nin çıkışından bulvarlarından değil, Belleville'den, emekçi halkın içinden ve onur yanında görmeğe çalış. Bunu başarabilir misin? Hiç sanmayız...

De Gaulle'den sonra
Gaullizm'in devam
edemeyeceğini söyleyen Andre
Malraux

GISCARD D'ESTAING
- Başbakanlık mı bekliyor? -

ANTOINE PINAY
- D'Estaing'in adayı -

Peki, başbakanlık umut edilebilir mi? Himm... Bu iş için vakit henüz erken. Seçim sonuçlarını beklemek şart en azından. Ama sonrası malum... Giscard d'Estaing, «liberalizm, Avrupa Birliği'nin gerçekleştirilmesi için diyalog» gibi temel politik çizgilerde mutabık kaldığı Pompidou'yu destekleyecektir. Böylece pazarlığın ilk raundu sona ermiştir. Ama asıl cümbüş yine de seçim sonrası, miras bölüşümüne oturulduğunda kopacaktır.

Rotschild'lerin eski müdürü, Malraux'nun yukarıdaki sözlerine rağmen, Gaullizm'in sürdürülmesi olduğu iddiasındadır. Başkanlık adaylığı konusunda elde ettiği başarıya bakılırsa, Gaullist parti içinde çok sayıda insan, hiç değilse görünüşte, eski müdürle aynı fikirdedir. Bununla birlikte, Pompidou'nun Gaullizm'in temel politik felsefesini «sürdüreceği iddiasının tamamen bir uyutmacadan ibaret olduğu, büyük sermayenin mutemed adamının «köprüyü» geçerek geçmez, özellikle dış politikada hatırı sayılır tavizler vereceği konusundaki şüpheler de son derece yaygındır. Üstelik bu şüphelerin de Gaulle'e bağlılıkları bilinen çevre ve şahsiyetlerce de açık ve kesin bir biçimde paylaşılmış. Pompidou'nun Gaullist politikanın devamlığını sağlayacağı iddialarını sıfıra indirmektedir. Pompidou yönetimi, şüphesiz ilk zamanlar Gaullizmin temel politik opsiyonlarını, hiç değilse bir süre götürecektir. Ancak

Lecanuet - Duhamel merkez ortaklığı da bu arada boğ durmamaktadır. Ancak, Atlantizm evdahi merkezler, miras meselesinde uzak akraba yada dış kapının dış mandalı durumundadırlar. Ama ille bir parsa toplamak hevesi de yok değil. Bu bakımdan «üçü oyun» tezgahlamak peşindeler. Parsa pazarlığı daha çok ikinci tura için hazırlanmakta... Merkezler, azınlığın gücünden yararlanmayı amaçlıyorlar. Talib yüzlerine güler, Pompidou ilk turda seçilemezse, parsayı toplayacaklar... Batı demokrasisinin nimetleri...

General'in partiler rejimi diye alaya aldığı bu işte... Halk üzerine pazarlık; al gülüm, ver gülüm...

Bunun da adı demokrasi! Buyurun alın... Hayrını görün!

NOT : Sol'da kargaşa yada sosyal demokrasi ve Gaullizm'in bitmeyen ihanetini gelecek yazımızda inceleyeceğiz.

İlerici Kıbrıs Türklerinin mesajı

Kıbrıs üzerine emperyalizmin şartlandığı cemaatler arası görüşmeler devam ederken Londra'daki ilerici Kıbrıs Türkleri, Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi Başkanı ve Kıbrıs Türk Geçici Yönetimi Başkan Yardımcısı Rauf Denktaş'a, anti-emperyalist bir politika izlenmesi için mesaj göndermişlerdir.

North London İlerici Türkleri adına Mustafa Ahmet ve South London İlerici Türkleri adına Mustafa Denizer'in ortak mesajı şöyledir:

Anglo - Amerikan emperyalistlerinin Kıbrıs'ta izlediği «öl ve yönet» siyaseti yüzünden cemaatimiz en güzide evlatlarını kaybetti. Yüzlerce vatandaş evinden, yerinden oldu ve kendi vatanında göçmen hayatı yaşamak zorunda bırakıldı. Cemaatimizin büyük bir kısmı işini, gücünü ve tarlasını terketti; böylece, cemaatimiz bugünkü mali sıkıntılara gömüldü ve Anavatanından gelen yardımlarla geçinmek zorunda kaldı.

Oysaki memleketimiz tarlaları, ormanları, madenleri ve diğer doğal zenginlikleri ve imkanları ile halkımıza iyi ve gönüllü geçinme verebilir.

Ama emperyalistler kendi siyasi ve mali çıkarlarını korumak isterler, Orta Doğu ve Arap ülkelerindeki petrolrollerini yitirmemek isterler. Bu amaçlarına varmak istediğiyle Arap ülkelerindeki halkların kurtuluş savaşlarını bastırmağa kararlıdır. Böylece: vatanımıza Or-

Almanya'da Türk İşçileri 1 Mayıs Bayramı'nı Kutladı

1 Mayıs «İşçi Bayramı» bu sene Köln'de Türk, Alman, İspanyol, İtalyan ve Yunan işçilerinin katılımıyla kutlanmıştır. Alman Sendikalar Birliği'nin «DGB» düzenlediği ve Avrupa İşçi Dayanışması Köln Komitesi'nin de katıldığı yürüyüş sabah saat 8.30'da «Ebertplatz»dan başlamıştır.

5000 civarındaki emekçiler, çalan bandoların eşliğinde ellerinde filama ve bayraklarla yürüyüşe geçmişlerdir. 400 kişiye yakın Türk emekçileri de ellerinde büyük boy Türk bayrağı ve «YAŞASIN EMEKÇİLERİN TÜRKİYESİ, KAHROLSUN EMPERYALİZM VE ONUN YERLİ UŞAKLARI, SÖMÜRÜYE PAYDOS» yazılı dövizlerle katılmışlar ve yol boyunca «YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ SOSYALİST TÜRKİYE, GELİYORUZ GELECEĞİZ YAKINDIR, KAHROLSUN TÜRKİYEDEKİ FAŞİZM» sloganlarını sık sık tekrarlamışlardır.

Daha sonra toplanma ve konuşma yeri olan «Neumark»a gelinmiştir. 1965'ten bu yana ilk defa olarak yabancı işçi temsilcilerine konuşma hakkı verilmiş ve Alman Sendikalar Birliği kendi politikasına uygun olarak etliye-sütlüye dokundurmaktan bir Türk'ü konuşturmuştur. Alman Este - esleri, «DGB»nin konuşmalarını işliklerle protesto etmiştir. Konuşmaların bitişinden hemen sonra aynı yerde ikinci toplantıyı AVRUPA İŞÇİLERİ DAYANIŞMA KOMİTESİ başlatmış ve yabancı işçileri temsilen konuşanlara daha fazla söz hakkı tanımıştır. Türk Toplumcularını temsilen konuşan Metin Gür & zelle şöyle demiştir:

«Kölelik düzenine dur demek için. İnsanlık ve haysiyetimizi tekrar kazanmak için. Dünyadan habersiz yaşayan milyonlarca kitleleri kurtarmak için.

Mazlumların ahını zalimlerden sormak, aç ölenlerin ahını tok yaşayanlardan almak için.

Bağımsızlığımızı kazanıp Amerikan itini yurdumuzdan kovmak ve emekçi sınıfının Sosyalist iktidarı kurmak için birleşelim...

Memleketimiz üzerinde hiçbir yabancı bayrak dalgalanmayınca, nasırlı eller yönetime sahip olup tam bağımsız pırıl pırıl sosyalist Türkiye'yi kuruncaya kadar savaşa göz kırpmadan devam edeceğiz kardeşler. Gelecek aydınlık günler bizim ve bağımsızlığı için savaşan ülkelerin olsun.»

Yabancı ülkelere mensup işçilerin konuşmasından sonra toplantı sona ermiştir.

ta Doğu ve Arap ülkeleri aleyhine bir harp üssü, bir Atom üssü haline getirme amacını gütmektedirler.

Kıbrıs halkının ve biz Kıbrıs Türklerinin komşu ülkelerle hiç bir anlaşmazlığımız yoktur. Bunun tam tersine komşularımızla iyi ilişkiler kurduk ve bu ilişkilerin daha sağlam bir hale getirilmesi yine bizim yararımızdır. Kaldı ki; memleketimizin harp ya da atom üssüne çevrilmesi yine bizim zararımızdır.

Biz, memleketimizin sulh ve sükun ülkesi, kardeşlik ülkesi olmasını isteriz. Ve böyle bir memlekette sulh ve sükun içinde çalışmak ve sizin de basına verdiğiniz demekte dediğiniz gibi «iyi bir istikbal yaratmak» isteriz.

Kıbrıs işine bu açıdan bakıldığında çok basittir. Yani yüz-

yıllarca barış içinde, yarı yarıya yaşayan, problemlerini iyi bir yetle müzakere ederek, iş birliği yaparak çözen iki temel toplum, Kıbrıs Türkleri ile Rumları, bugün de meydana gelen herhangi bir asla mazhız aynı şekilde müzakere ederek çözebilir.

Ancak bu müzakere ere Anglo - Amerikan emperyalistleri karışmamalı, daha doğrusu karıştırmamalıdır. Çünkü onlar yaratılan anlaşmazlık'ın daima kendilerine pay ayırmaya çalışırlar ve çoğu kere arsan payını onlar alır.

Müzakerelere, hem de hiç bir yabancı tesir altında kalmadan, ya da yabancı tesir altında kalarak müzakereleri baltalayıcı davranışlara kulak vermeden, barışçı ve adil bir çözüm yolu bulununcaya kadar, devam edilmesini isteriz.»

KONUŞAN KALEMLER ÇIKTI.

Tanınmış yazarların EN İLGİNÇ ANILARINI Biyografileri ve resimleri ile size getiren kitap.

Hazırlayan:
Ayhan YETKİNER.
Sunan :

SAYGI YAYINLARI
Kitapçı ve Bayilere yüzde yirmibeş tenezzühtür. **ÖDEMELİ GÖNDERİ LİR.** Fiyatı - 10 TL. dir. Adres : Nuruosmaniye Caddesi No. - 38 Kat - 2 Çagaloğlu.

Ant Der: 602

KAVGASINI SOKAGA GÖTÜREN TİYATRO!

Türkiye tiyatro hareketinin geniş kaygısıyla ta mamen burjuva zevklerine yöneldiği bir dönem- de, bir avuç devrimci gençin başlattıkları Dev- rim İçin Hareket Tiyatrosu, bugün İstanbul'un tüm gecekondu mahallelerinde sözünü ettirir hale gelmiştir. Türkiye tiyatro hareketinde yeni bir çığır açan DİHT oyuncuları, aşağıdaki yazı- da bu tiyatroyu neden kurduklarını ve emekçi halka nasıl yöndiklerini açıklıyorlar. Devrim İçin Hareket Tiyatrosu, Anadolu'nun dört bir yanındaki devrimci gençlere de örnek olmalıdır.

Ülkemiz sömürülen halkların yaşadığı bir ülke- dir. İç ve dış düşmanları vardır. Halk heryandan her biçimde sömürülmektedir. Fakat bütün bunlar değiştirilebilir.

Ülkemizdeki halktan yana her olay, kurum, ha- reket, sanatsal soluk bu değiştirme oyununun aracı- dır.

Ve işte tiyatro da bir değiştirme, karşı koyma olayıdır.

Sömürücü sermaye düzeninde yer alacak olan her türlü iş atılımı bir sermaye birikimini gerekti- rir. Bu sermaye insanları şartlandırır. Amaç serma- yeyi korumak ve ona yeni katkılarda bulunmak du- rumunu alır.

Tiyatro da bu sermaye düzeni üstüne kurulsun halkla arasına gışeyi yerleştirip bağını koparırın sömürücü sermaye kurumu durumunu alır ve bu haksız düzenin kulu olur.

Biz diyoruz ki, öyle bir tiyatro eylemine giri- gelim ki, bu her ilerici eylemde olduğu gibi ana ser- mayesini meydana geldiği kişilerin ve yandaş oldu- ğu örgütlerin devrimci birikiminden alsın. Ve bir

sermaye birikiminin doğuracağı ilişkiler yerine bu tiyatronun gerek iç ve gerek halkla ilişkileri bu dev- rimci birikiminin dinamizmine göre gelişsin.

Tiyatro politik bir olaydır. Bütün tiyatrolar ya gerici ya da ilericidirler. Bir sömürü düzeninin tü- ketim gerekliliğine göre kurulmuş tiyatroların tümü gericidir. İlerici oyunlar oynamaları, onların dev- rimci bir çizgiye geldiklerini göstermez. Tersine iler- ici bir yazarın oyunundaki devrimci düşünceyi, kendi tüketim pazarları içine alıp yozlaştırmaları- na yol açar.

Sömürülen halk kitleleri sokakta, gecekondu- da, toprakta, fabrika alanlarında yaşıyor, ve devrimci düşünce buralara sızmıştır. Toprak, fabrika işgal ediliyor. Gecekondu insanları, devrimci sınıflar so- kaklara dökülüyor ve ortaya yeni bir olanak çıkı- yor; Sokak. Eğer gerçekten onlar için, onların ti- yatrosu yapılacaksa nerede yapıyorlarsa, orada ya- pılmalıdır.

Bir köşenin başında, bir kahvenin guracığında, bir gecekondu alanında, bir çıkmaz sokakta, yağ- mur mu yağdı, hava kötü mü, bir üstü kapalı yer- de, lokal, garaj, salon neresini bulursanız bulun e- rada, içinde Karagöz'ü, ortaoyununu, köy seyirlik- lerini de yoğurup bir güzel sunmalı tiyatroyu.

Sonra devrimci örgütlerin peşine düşmeli. İşçi, öğrenci, hangi örgüt olursa, onlara tiyatronun ge- rekliğini inandırırız mı, bütün eylemlerinde ti- yatroyu kullanacaklardır.

Biz yapılan bu tiyatroya (kuramsal bir ad ver- mek gerekirse) ORGANİK TİYATRO diyoruz.

Neden? Örneklileyelim: KÖPRÜ oyunu...

Köprü, tiyatromuzun ilk sokak oyunu deneyi- dir. Önce oynanacak yer önemli. Orada yaşayan in-

sanların yapısı, niteliği, Boğaza yapılacak asma köprü özel nokta olarak seçilir. Buradan genel yere gidilecektir.

Asma köprüünün ayaklarının ezilip yıkacağı ge- cekondu insanlarıyla yaşamaya başlanır. Bir süre köprüyle ilgili olan insanlarla konuşulur. İşin bilim- sel yanı da araştırılır. Başlanır çalışmaya. Oyunu yapacak insanlar köprü için öyle bilirler ve yaşa- mışlardır ki, sanki köprüünün ayağının ezeceği gece- kondu insanlarından biridirler ve işin burasında ti- yatroda kendiliğinden oluşmaya başlar. Bir de ba- karsınız ana çatısı çıkmıştır oyunun.

Diyelim ki, Ok Meydanı'nda, bir gecekondu a- lanında oynanacaktır. Oramın diyalogları, herkesin bildiği tipler önceden araştırılır yada oyuna gidi- ldiğinde hemen orada saptanır.

Oyuna başlarsınız, bir de bakarsınız, onlar da sizinle birlik oynamaya başlamışlardır. Ama oyun- un öyle bir yeri gelir ki, can kulağıyla dinlerler. O yer sizin ulaşmasını istediğiniz, sözünüzün söy- lendiği yerdir. Var güçleriyle katılırlar buna. İste- diğini yapmışsınızdır artık. Birden sorular sorma- ya başlarsınız. Eğer olanaklar elverirse sohbeti ko- yulaştırırsınız. Soluğu karakolda, nezarethane- de alabilirsiniz. (Beylerbeyi'nde olduğu gibi.) Onun için OYNA-KAÇ yöntemini uygulamalıdır.

Oyununuz zaten kısıdır, oynayacağınız yerleri önceden sizden başka kimse bilmez. Gittiğiniz bir yerde oyuna başladınız. Karşı güçler rahatsız oldu- lar; sizin oyununuza zorbalıkla engel olamazlar. Çünkü seyirci artık sizden yanadır. O da artık ken- dine yapılmış gibi sayar saldırıyı ve karşı koyar. Karşı güçler engellemeyi böyle yapamadıklarında yasal güçlere haber verirler (ihbar). YASAL güç-

AYTEN GÖKÇER
— 501. Hücresinin Yıldızı! —

Devletin çevirttiği bir faşist film: 501 Numaralı Hücre

Veysel ATAYMAN

Filmi yöneten: Nusret Eraslan (Albay). Oyuncular: Cüneyt Gökçer ve Devlet tiyatrosu artistleri. Renkli, Türk filmi. Or- du Film Merkezi.

KİŞİSEL sorumlulu- ğun beraberinde ge- tirdiği toplum sorunlarıyla ilgi- lenme eğilimi, çağdaş sanatçının belli özelliklerinden biridir. Si- nemada sorunsal sorumluluk,

- Toplumsal sorunların sine- ma yapısı içinde dolaylı yansı- tılması
- Belgesel çalışma ile ger- çekleştirilebilir.

Kabaca düzenlediğimiz bu ay- rımın dışında, sinema olayının tamamen geri plana itilip belli

bir ideoloji ve tutumun salt pro- pagandasını gerçekleştirme ça- bası kahr ki, bu eğilimi, top- lumsal sorunlara ışık tutmak e- ğilimi ile karıştırmamak gere- kir. Başkan sınıfın totaliter bir yönetimle tek bir ideolojiye ya- şama ve gerçek olma hakkı ta- mindiği ülkelerde sayısız propa- ganda filmi üretilmiş, çoğu bu- gün rejimleri ile birlikte batıp gitmişlerdir. Demokratik bir ül- kede devlet desteği ile belli bir devlet organizasyonu biçimine

açıkça karşı çıkan bir propaga- da yapıtı ortaya koymak, de- mokratik özgürlük düşüncesi ile bağdaşmaz. (Komünizmin ya- saklandığı Türkiye'de, bu çalış- ma olağan gözüküyorsa da, oy- nanan oyun, çirkindir).

Eski Genelkurmay Başkanı Cemal Turalı'nı teşviki ve deste- ğiyle çevrilen 501 numaralı Hücres'in tanıtma yazıları, anti - komünist film niteliğini koy- muştur filme. Bugünkü Türki- ye'de anti - komünist film yap- manın anlamı nedir? Ülkemizde gelişmekte olan sosyalist cere- yarı, emperyalist ve çıkarıcı çev- rerlerin ekmeğine yağ sürerce- sine, komünizme ulaşma çabası gibi değerlendirip, anti - ko- münist olduğu savındaki bir karşı propagandaya girişmek, bu işi devlet bütçesinden 1.000.000 TL'na yakın bir harca- mayla gerçekleştirmek, sosya- lizmi baltalama yolunda ne gibi bir işbirliğinin döndüğünü bir kez daha açıklar.

Türkiye'de olmayan bir cere- yana karşı propaganda yapmak bilinçsizliğinde bulunmayacağı bellidir yapımcıların. Yön açık: Sosyalizmi, komünizm suçlama- sı ile baltalamak. Bunu yapar- ken bir albayın imzasının ön- plana çıkabilmesi, oyunun kör- künlüğünü belirlemeye yeter.

AYDINLIK
sosyalist dergi

7. SAYI
ÇIKTI

MİHRİ BELLİ, MİLLET GERÇEĞİ

(Millet ve Milliyetçilik, Turancılık, Kürt Meselesi)
ŞEFİK HÜSNÜ, İntihabat ve Yoksul ve Orta Halli Sı- nıflar - JOSEF STALIN, Kafkasya'da Durum - C. ROD- RIGUEZ, Küba Devrimi ve Köylü Sınıfı - R. N. İLERİ, Doktor Şefik Hüsnü Değir - DOĞU PERİNÇEK, Geri ci - Parlamentarizme Karşı Gençlik ve Milli - demokratik Güçbirliği.

Abone : Yıllık 50. Altı aylık 25 Lira, Adres : P.K. 100 Cebeci - Ankara, Dağıtım : Fuat Büte (İstanbul), Orhan Özşisman (Ege).

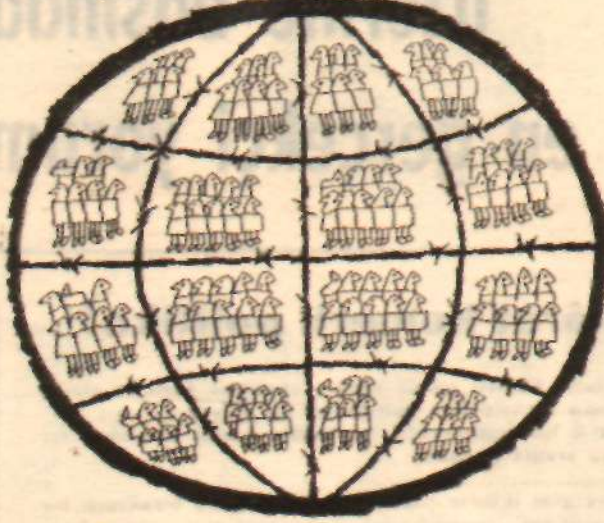
Ant Der : 605

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır. Eskiz ve program hazırlanır. Objektif tavsiyelerde bulunulur. Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Başa: 60600/604

Çizgili Dünya

ANT YAYINLARI, okurlarına bu defa yepyeni bir kitap sunmaktadır: ÇİZGİLİ DÜNYA. Her hafta dergimizde yurt ve dünya sorunlarını usta fırçasıyla çizgiye döken arkadaşımız FERRUH DOĞAN, bu karikatür albümünde, insanın varoluşundan bugüne kadarki dramını birbirinden nefis karikatürlerle bir çizgi senfonisi halinde hikaye etmektedir. Lüks krome dört renkli ofset kapaklı ve tamamı ofset basılı olarak fiyatı 5 Liradır.

Ince Memed

Yaşar Kemal

İKİNCİ BÖLÜM ÇIKTI

Yaşar Kemal'in dünyanın çeşitli ülkelerinde ve çeşitli dillerde yayınlanan büyük romanı İNCE MEMED'in ikinci bölümü, ANT Yayınları'nın 18. kitabı olarak çıkmıştır. Cumhuriyet döneminde bürokrat kadronun halka bürkünü ve verimlilik toprakları zorbalıkla gasp etmesini anlatan bu bölümde İnce Memed yeniden ortaya çıkmakta, gücünü, silahını yine ezilen halkı savunmak, haklılıklara karşı savaşmak için kullanmaktadır. Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde 592 sayfa 15 Lira'dır • Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 701, Sirkeci, İstanbul • Ankara Dağıtım: AYDIN KİTAPTEVİ • İstanbul Dağıtım: GE-DA • Ege Dağıtım: DATİC

ANT'a abone olanlara

100 LİRA TASARRUF!

ANT Dergisi, abonelerine büyük bir tasarruf imkanı sağlamaktadır. Piyasada 125 Kuruş'a aldığımız ANT Dergisi'ni abone olduğunuz takdirde 86 Kuruş'a okumanız mümkündür. Zira ANT'ın yüzde 32 indirimli abone tarifesini şöyledir: Yıllık 44 Lira, 6 aylık 22 Lira, 3 aylık 11 Lira...

ANT'a abone olanlar, ayrıca, ANT YAYINLARI'nın bütün kitaplarını yüzde 20 indirimli satın almak imkânına sahiptirler. Bunun için ANT YAYINLARI'na bizzat gelmeleri, yada istedikleri kitapların yüzde 20 indirimli ücretlerini «ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeleri kâfidir. Havale kağıdının arkasına adres, abone numarası ve istenilen kitapların okunaklı listesi de yazılmalıdır.

Böylece, ANT'a yıllık abone olan bir okurumuz dergiden ve bugüne kadar yayınlamış olan kitaplarımızla önümüzdeki bir yıl içinde yayınlansacak olan kitaplarımızın hepsinde toplam olarak 100 Lira civarında tasarruf sağlamış olacaktır.

ANT YAYINLARI'nın dergimiz aboneleri için indirimli fiyatları şöyledir: İnce Memed (Birinci cilt) 12 Lira, İnce Memed (İkinci cilt) 12 Lira, Milli Kurtuluş Cephesi 4 Lira, Düzenin Yabancılaşması 6 Lira, Anarşizm 6 Lira, Roman Gibi 12 Lira, Siyah İhtidar 6 Lira, Yaşamın 4 Lira, Nazım Hikmet'in Polemikleri 6 Lira, Sabahattin Ali Dosyası 6 Lira, Gerilla Nedir 4 Lira, Savaş Anıları 8 Lira, Üç Anadolu Efsanesi 8 Lira, Ortadirek 12 Lira, Yer Demir Gök Bakır 12 Lira, Önce Otu 12 Lira, Çizgili Dünya 4 Lira.

ler gelene kadar siz oynamış kaçmışsınız bile « bilmedikleri bir yerde oyuna oğlanmış olabilirsiniz.

Oyunlara her zaman önce bir halk oyunu ya da türküsüyle başlanır. Kimi zaman bu kargırlık olur. Yani bir halayın birlikte çekilmesinden tiyatro yapmaya geçilince, söyledikleri söz etkisini daha güçlülü yapar. Oldukça açık, sade (basitlik anlamında değil) güldürsü, trajik, politik nutku, şiiri, düşünürdümesi ve kıskırtması, görüntüsü ile tyice yoğunlaşmış, özümlemiş olmalı sokak oyunları. Karagöz, ortaoyunu, seyirlik oyun biçimlerini elden geldiğince kullanmalı. Biz oyunumuzda gösterdiğimiz bütün kötü kişileri maskeliyoruz. Düzenin kötü kişisini insandan soyutluyor muyuz, bilmiyoruz, ama böylesi iyi oluyor. Kötünün kötülüğünü daha bir pekiştiriyoruz.

Para mı? Bulunur, ne olacak: Bir yerlerde çağırıyoruz. Bir kere karnımız doyuyor o yüzden. Gerisi kolay. Kimi örgütlerden oynayınca para alıyoruz, onu da söyleyelim. Yüz ikiyüz ne olursa...

Unutmayalım Lorca'nın sözlerini: «...halkın dramını, tarihsel ve toplumsal yürek varoluşunu duymayan ve ister kahkaha ile, ister gözyaşlarıyla olsun, onun ruhunun ve görünüşünün gerçek rengini yakalayamayan tiyatroun kendine tiyatro adını vermeğe hakkın yoktur... Biliriz ki, yeryüzünü saran yeni bir yaşamın yaklaşmakta olduğuna sezip «yarın, yarın, yarın» diyenler haklıdır, gözlerini gece kamasına dikip «şimdi, şimdi, şimdi» diyenler değil».

Bahar geldi. Şimdi evinizin sokağında ya da herhangi bir yerde bize raslarsanız seyredin, sakın ihbar etmeyin. Ederseniz biz kendimize yeni bir sokak buluruz nasılsa, ama sizin evin sokağına bir daha gelmeyiz.

ve yıllık kazancı üç beş yüz lira olan vatandaşların yaşadığı ülkede, anti - sosyalist amaçla öökülen bir milyon Türk Lirası... Ve filme imzaması koyan Türk ordusunun bir albayı.

501 Numaralı Hücre filmi'nin bir an için gerçekten komüst tehlikesinin var olduğu bir ülkede çevrildiğini düşünelim. Komünizmi eleştirme başarısı nedir bu yapının?

501 Nolu Hücre filminde ilk göze çarpan, yadsınmasına çatalanan bir devlet sistemi biçiminin bilimsel bir eleştirisinden, olgulara dayanan analizinden çok, üstyapısal dengesizliğine, basit bir biçimde el atılmasıdır. Bol bol özgürlükten söz edilir, Bol bol tasarıdan. Hepsi bu. Öte yandan Altınbay'a Stalin politisinin beslediği düşmanlık, komünist bir ülkenin dışında da olasıdır. Bu bir sistem olayı değil, olsa olsa her ülkede geçerli, gönül, kıskançlık, tutku duygularının körüklediği bir olaydır. Bu biçimde bir sistem eleştirisine, böylesine başarısız bir yapıyla girmek, toplumun bilimsiz güçlerini, kendi paraları ile afyonlamak anlamını taşır açıkça.

Türk sinemasının hem de devlet parası ile çevrilmiş en ilkel ve kötü filmi boğ bir propaganda uğruna yapıp ortaya koymaları hatırlatmakta yarar görürüz.

Türkiye'de gerçek bir sosyalizm akımı vardır. Bir gün er geç yeneceğiz diyen insanların, paraları ile anti - sosyalist filmler çeviren emekçi kitlelerin er geç gerçek özgürlüğe, insan gibi yaşama koşullarına ulaşacaklarına inanmış kişilerin sürüklediği bir akım. Bu akımı, Türkiye'de, ne Sovyet Rusya körüklemektedir, ne de Amerikan emperyalizmi ve onun uşakları ortadan kaldırmaklardır. Toplumun kendi altyapı çelişkisinin biçimlediği sosyalist akımın önlemek yolunda, 501. Hücre gibi utanç verici yapıtlar, kendi düşünceleri ile birlikte evrimin tekerlekleri altında kalacaktır er geç.

CÜNEYT GÖKÇER

«Faşizmin emrindeki sanatçı!»

Filmin masrafı: 1.000.000 (bir milyona yakın).

Konusu: Sovyet baskısından bunalan Azerbaycan Türkleri, Stalin'in gizli polisi Azerbaycan Türklerine aman vermez. Polisi'nin yavru, bir Türkü seven polisli kızını, karşılıksız bir aklıla sever. Türk'ü seven kız o'na yüz vermez. O da, Türk'lerin kökünü kazımakta polis şefine

yardımcı olur. Duvarı boy boy Stalin resimleri. «Allahın gelsin seni kurtarsın...», «burada özgürlük yok...» tümceleri. Katliam, tecavüz v.s.... Her şeyden öteye, üzerinde durulmayacak denli kötü, ilkel, sinema bilgisinden yoksun, renkli bir film...

Cenaze olayları üzerine basında yapılan en gerçekçi yorum

İMRAN Öktem'in cenaze-
sinde çıkan olaylar
ve bundan sonraki gelişmeler,
sagdaki gazeteler tarafından
koyu bir fanatizmle ve intikam-
es duygularla değerlendirilir;
hattâ yeni yeni irtica olayları
için kışkırtmalar yapılırken, i-
lerici tanınan basın da ne ya-
zık ki olaylara sağlam teşhis-
ler koyamamış olup bitenleri
sadece kapikulu bürokrasisinin
«halka karşı» zihniyetinin iş-
ğinde biçimsel bir devrimcilik
anlayışıyla yorumlamıştır.

Bu gerçek dışı yorum ve de-
ğerlendirmeler karşısında Ba-
biâli basınında tek olumlu ses,
Millet'in fıkra yazarı Kemal
Bisalman'dan gelmiştir.

İdris Küçükömer'in «Düzenin
Yabancılaşması - Batılaşma»
adlı kitabında yer alan Salt Ha-
lim Paşa'nın «Sultan Hamid
dünyaya gelmemiş olsaydı, yine
kendi çağdaşları bir Sultan Ha-
mid'in meydana gelmesine se-
bebiyet vereceklerdi...» sözleriyle
yazıya giren Kemal Bisalman
önce Küçükömer'in kitabındaki
görüşleri şu şekilde özetlemek-
tedir:

«Küçükömer kitabında, son
yüzyılda topluma yön veren
iki ana akımı eleştiriyor... Ve
bunları şöylece ortaya koyuyor:

Biri, «milletlerin siyasi şekli
ve faaliyeti, ancak ve ancak ta-
rihi ile, mazisi ile, tabii olduğu
sosyal ve siyasi usullerle ortaya
çıkarsa» görüşüne sahip Doğu-
— İslami akım...

Aramco Şehri'nden felva!

(DAHRAN, NİSAN 1969)
Önümüzde yeni basılmış
«büyük bir Atlas a-
hıp, Arabistan yarımada-
sını gösteren sayfayı a-
çınız. Parmagınızı doğu-
daki Basra Körfezi'ne ko-
yunuz. Sonra Suudi Ara-
bistan'ın bu körfeze açılan
şehirlerinden Dah-
ran'ı (veya Zahrân) bu-
lunuz ve tam üzerine
parmak basınız. İşte şu
satırları bu şehirden ya-
zıyorum.

Atlasınız biraz eski bir
atlasa, zahmet çekip
fazla aramayın. Zira Dah-
ran'ın mazisi pek uzakla-
ra gitmez. Petrolün zu-
hurıyla beraber doğmuş,
petrol için yaşayan, pet-
rol ile yaşayan bir petrol
şehri... Meşhur Aramco
şirketinin şehri.

MEHMET ŞEVKET EYGI
(Bugün - 4.5.1969)

Bekâret kemerli politika!

Adalet Partisi içinde sadece «politika» faaliyet olmaz
ya, bazan «seksolojika» çalışmalar da oluyor.
AP'li bir milletvekili, partisinin kadın kolundan bir
hanımın ırzına geçmiş.

Hey gidi iktidar partisi hey!.. İş gücü bırakmış, bir
milletvekilinin omurliliğinden gelen tepkileri yoluna koy-
mağa çalışıyor.

Eşleri, AP'nin kadın kollarında çalışan bütün kocalara
alarm!

Eşleriniz, kongre filan gibi işler için Ankara'ya gider-
lerken icabeden tedbirleri alınız!

Eşleriniz «Bekâret Kemer» mi takarsınız, yoksa
başka bir çare mi bulursunuz, artık bilmem.

MEHDI ZET
(Ulus - 5.5.1969)

Diğeri ise, Batının uzun sü-
ren bir tarihi gelişimden sonra
vardığı düzenin askeri, siyasi,
eğitim ve bazı kültür kurumla-
rını memleketi aktarmakla, ba-
tılı anlamda bir «Civîl toplum»
kurulabileceğini sanan Batıcı
Laik akım.

Küçükömer, Türkiye'de her
iki akımın da halen birbirine
kargı yağmamakta olduğuna de-
ğinmekte ve özellikle Batıcı
Laik akımı eleştirmektedir.

Yazara göre, Batıda devleti-
sinifsal yapısı açıkça görüldüğü
halde, toplumumuzda bu yapı a-
çıkça görülmüyor... Bu yüzden
de ortaya çıkan anarşik ortam-
da iktidara gelen Batıcı - Laik
grup, «İktidara konan büro-
kratlar» gibi bir hüviyet kazan-
ıyordu.

Çünkü Osmanlı koşullarında,
bu bürokrat grup, hiçbir zaman
bir sınıf olamıyor... Ellerine
geçirdikleri artık ürünü, tekrar
üretime yatırarak, bu yoldan
bir artık ürün elde edecek sınıfa
dönüşüyorlardı...

İşte bu ilişkilerle batıcı grup,
İktidarda olsun, muhalefette ol-
sun, batıdaki modeline ters dü-
şen bir yolda yürümek zorunda
kaldı... Ve aydın kesimi temsil
eder görüne de, halkın organik
bir bağıntı kuramadı... Çokluk-
la da halka karşı düştü.

Kaldı ki, bu yoldan batılama
memleketimizde, giderek em-
peryalist olacak batı kapitaliz-
minin çıkarlarına uygun bir or-
tam yaratacağı... Nitekim ay-
rıca öyle de oldu!

Olayları bu şekilde zaman-
mıza kadar getiren Küçükömer,
görüleceği gibi, bu biçim üst
yapı kurumlarında, alt yapıyla
çelişen yön verileri olduğunu
buluyor... Ve kitabın diğer ki-
sımlarında da bu çelişinin alt
yapı ile üst yapı kurumları a-
rasında kurulacak bir ilişkiyle
geçitirilmesi gerektiğini öngö-
rüyor.

Bisalman, bu özetlemeyi yap-
tıktan sonra, son olaylara değ-

nererek şu yorumu yapmaktadır:
«Olaylara bu açıdan bakıl-
sak, dediğimiz tipte bir çelişiyi
yakın tarihimizde olduğu gibi,
bugün de bir kurumumuzda bu-
labiliriz. O da şudur:

Din.
O halde şimdi konuyu özle-
tiren bir soru:

Peki bu çeliği kimin tarafın-
dan yaratılmıştır?

Yüzyıllar boyunca ancak dini
bağlarla ayakta tutulmuş bir
milletin kahırtısını tegkil eden
milyonluk kitleler tarafından
mı?

Yoksa Batıcı - Laik snobiz-
miyle bunu bir «tabu» haline
getirip iten, el deydirmeyen,
hattâ kargısına alan bir azınlık
tarafından mı?

Elbette azınlığın fiili, milyon-
luk kitlelerin değer sistemine
ters düşecek... Ve bu terasik gi-
derek her vesileyle kendini gös-
teren antagonik bir çelişme ha-
lini alacaktır!

Ve yine elbette milyonların bu
konudaki hislerini istismar a-
denler çıkacak... Gerçekte ken-
dilerine karşı oldukları halde
İktidara gelip, dış kapitalizmi
hazırlanmış Batıcı ortamda em-
peryalizmin birer mağası ola-
caklardır. Ya da başka bir de-
yişle söyleyerek, emperyalizmin
mağaları en kolay yol olan

bu şekilde iktidara gelecekler-
dir!

Tablo öylesine komik, öylesi-
ne acıdır ki, hattâ bünyesinde
bir değil, bir sürü çelişiyi ka-
mufle etmektedir.

Düşünün.
Halkın yanında bulunan an-
ti - emperyalist güçler, din de-
vince halka karşı!

Halkın karşısında bulunan
emperyalistlerin mağası İktidar
ise, din deyince halkın yanın-
da!...

Ve bu komiklik sürdürülü-
yor...

Hem de kimin tarafından?

Verilmediği için Allahtan
başka dayanağı olmayan kitle
tarafından değil... Süleyman
Bey tarafından hic değil... Biz-

zat toplumun yanında olan ve
İktidara geçtiğinde topluma sa-
yasız menfaatler kazandıracak
insanlar tarafından...

O halde akıl için yol birdir:
Din faktörünü bundan böyle
değişik bir açıdan değerlendire-
ceğiz. Yanına gelip de «opor-
tunist» bir hüviyet takınmaya-
cağımız gibi, «Laiklik snobiz-
miyle de kargısına geçip irtı-
mızı çevirmeyeceğiz!

Aksi takdirde ise Salt Halim
Paşa'nın baştaki sözünde bir
değişiklik yapabiliriz:

«Süleyman Bey dünyaya gel-
memiş olsaydı... Yine kendi çağ-
daşları bir Süleyman Bey'le
meydana gelmesine sebebiyet
vereceklerdi!...

Ve verdiler de!...

SOMÜRME VE BİNME ÜSTADİ!

1932 yılının Haziran - Kasım ayları arasında sıkışan kısa başbakanlığı esnasında, dev-
let harcamalarını ve özel sektör kredilerini genişletmek suretiyle işsizliğin azaltılabilece-
ğini ilk düşünen Franz Von Papen'dir... Bu fikrini tatbikat alanında sonuna kadar yü-
rütmeğe imkanı kendisinden esirgememiştir. Ancak İktidardan düşmesini takip eden yıl-
larda aynı politikayı uygulayan Roosevelt ve Dr. Schacht, azımsanmayacak sonuçlar sağ-
lamışlardır. Von Papen'in düşüncesini teorik bir sistem halinde işleyen J. M. Keynes de,
İktisat ilminin en büyük siması olarak takdir toplanmıştır.

Von Papen ve kızı, -harp yılları boyunca, Ankara'da en zarif binicilik üstöbunun ör-
neklerini vermişlerdir. Stefani ve Franz Von Papen'in sabahları at gezintisi yaptıkları yer-
lerde, şimdi, büyüyen ve yayılan başkentte yapıları yükselmekte ve fabrika bacaları
tütmeaktadır.

BASIZAZI
(Son Havadis - 4.5.1969)

(Hürriyet - 5.5.1969)

Şoförler Almanya'ya staja gönderildi

Cumhurbaşkanına KURŞUN GEÇMEZ İki otomobil satın alındı

(Günaydın - 5.5.1969)